

Τα βιβλία των Εκδόσεων Πουκαμισάς συμπυκνώνουν την πολύχρονη διδακτική εμπειρία των συγγραφέων μας και αποτελούν το βασικό εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιούν οι μαθητές των φροντιστηρίων μας. Μέσα από τη διαρκή τους αξιοποίηση στις τάξεις μας διασφαλίζουμε τον εμπλουτισμό τους, τη συνεχή τους βελτίωση και την επιστημονική τους αρτιότητα, καθιστώντας τα βιβλία των Εκδόσεών μας εγγύηση για την επιτυχία των μαθητών.

εκδόσεις

ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ

ΤΑ **ΒΙΒΛΙΑ** ΤΩΝ **ΕΠΙΤΥΧΙΩΝ**

*Αφιερωμένο στη Δήμητρα
Ουρανία Μητροπούλου*

*Στην αγαπημένη μου φίλη Χριστίνα
Μαρία Σαράβα*

*Στην οικογένειά μου και στη γιαγιά μου...
Μαρία Χατζηθανασίου*

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το βιβλίο αυτό φιλοδοξεί να αποτελέσει έναν πολύτιμο βοηθό τόσο για τους μαθητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς στο μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας της Β΄ Γυμνασίου. Με οδηγό το σχολικό εγχειρίδιο και ακολουθώντας την ίδια δομή, σκοπός του βιβλίου είναι να βοηθήσει στην επανάληψη των φαινομένων που διδάχτηκαν στην προηγούμενη σχολική τάξη, αλλά και στην καλύτερη κατανόηση και εκμάθηση των φαινομένων που θα διδαχτούν τη φετινή χρονιά, ώστε να καταφέρουν να ανταποκριθούν με επιτυχία στις απαιτήσεις του μαθήματος.

Αναλυτικά:

Το βιβλίο διαιρείται σε 18 ενότητες. Καθεμία ενότητα περιλαμβάνει:

- ⊙ Εισαγωγικά στοιχεία για το βίο και το έργο του συγγραφέα που αναφέρεται σε κάθε ενότητα
- ⊙ Το αρχαίο κείμενο με τη μετάφρασή του σε αντιστοιχία
- ⊙ Λεξιλογικά σχόλια
- ⊙ Ερμηνευτικά σχόλια και τις απαντήσεις του σχολικού βιβλίου
- ⊙ Γραμματική αναγνώριση των λέξεων του αρχαίου κειμένου (οι τύποι παρατίθενται αυτούσιοι από το αρχαίο κείμενο)
- ⊙ Πίνακα ενδεικτικών κλιτικών παραδειγμάτων ουσιαστικών, επιθέτων, αντωνυμιών και μετοχών του κάθε κειμένου
- ⊙ Χρονικές και εγκλιτικές αντικαταστάσεις των ρηματικών και ονοματικών τύπων του κάθε κειμένου
- ⊙ Πλήρη συντακτική ανάλυση

Σε κάθε ενότητα εντάσσεται ακόμη:

- ⊗ Λεξιλογικός Πίνακας με τη σημασία των λέξεων και ενδεικτικά παραδείγματα για την καλύτερη κατανόησή τους
- ⊗ Θεωρία στα λεξιλογικά και ετυμολογικά φαινόμενα
- ⊗ Θεωρία γραμματικής και συντακτικού
- ⊗ Απαντήσεις σε όλες τις λεξιλογικές, ετυμολογικές, γραμματικές και συντακτικές ασκήσεις του σχολικού βιβλίου
- ⊗ Παράλληλα κείμενα και η μετάφρασή τους, καθώς και οι απαντήσεις των ερωτήσεων του σχολικού βιβλίου
- ⊗ Πρόσθετες ερωτήσεις και εφαρμογές εμπέδωσης, για την καλύτερη κατανόηση και εξάσκηση στη θεωρία
- ⊗ Κριτήρια Αξιολόγησης με τις απαντήσεις τους
- ⊗ Πίνακας με τους αρχικούς χρόνους των ρημάτων

Με το βιβλίο αυτό, ελπίζουμε ότι οι μαθητές της Β΄ Γυμνασίου θα έχουν έναν σύμμαχο στην καθημερινή τους μελέτη που θα τους διευκολύνει στην κατανόηση της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας.

Οι συγγραφείς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ενότητα 1 Πατρική δικαιοσύνη

α. Κείμενο	11
β. Ετυμολογικά (Επανάληψη ύλης Α΄ Γυμνασίου)	31
γ. Γραμματική – Συντακτικό (Επανάληψη ύλης Α΄ Γυμνασίου)	36
δ. Παράλληλα κείμενα	45

Ενότητα 2 Το τέχνασμα του Θεμιστοκλή

α. Κείμενο	49
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	65
γ. Γραμματική	72
δ. Παράλληλα κείμενα	78

Ενότητα 3 Το χρέος του ιστορικού

α. Κείμενο	83
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	98
γ. Γραμματική – Συντακτικό	104
δ. Παράλληλα κείμενα	114

Ενότητα 4 Οι Σεληνίτες

α. Κείμενο	119
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	136
γ. Γραμματική	142
δ. Παράλληλα κείμενα	147

Ενότητα 5 Η ελεημοσύνη βασίλισσα των αρετών

α. Κείμενο	151
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	168
γ. Γραμματική – Συντακτικό	175
δ. Παράλληλα κείμενα	184

Ενότητα 6 Η ευθύνη για την παιδεία των νέων

α. Κείμενο	189
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	204
γ. Γραμματική	212
δ. Παράλληλα κείμενα	219

Ενότητα 7 Ένας στοργικός ηγέτης

α. Κείμενο	223
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	242
γ. Γραμματική	250
δ. Παράλληλα κείμενα	257

Ενότητα 8 Η γένεση της θρησκείας και της δικαιοσύνης

α. Κείμενο	261
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	279
γ. Γραμματική – Συντακτικό	284
δ. Παράλληλα κείμενα	293

Ενότητα 9 Η Καλλιπάτειρα

α. Κείμενο	299
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	317
γ. Συντακτικό	324
δ. Παράλληλα κείμενα	332

Ενότητα 10 Ένας δύσκολος αντίπαλος

α. Κείμενο	337
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	357
γ. Γραμματική – Συντακτικό	364
δ. Παράλληλα κείμενα	371

Ενότητα 11 Ο σεβασμός προς τους γονείς μέλημα του νόμου

α. Κείμενο	375
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	396
γ. Γραμματική – Συντακτικό	401
δ. Παράλληλα κείμενα	406

Ενότητα 12 Τα φαινόμενα απατούν

α. Κείμενο	411
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά	430
γ. Γραμματική	436
δ. Παράλληλα κείμενα	441

Ενότητα 13

Η σωστή στάση στο θέμα της τροφής

α. Κείμενο	445
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά.....	466
γ. Γραμματική	473
δ. Παράλληλα κείμενα	479

Ενότητα 14

Απρόσκλητοι βοηθοί

α. Κείμενο	483
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά.....	501
γ. Συντακτικό	511
δ. Παράλληλα κείμενα	516

Ενότητα 15

Η Αθήνα προπύργιο της Ευρώπης

α. Κείμενο	521
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά.....	543
γ. Γραμματική – Συντακτικό	549
δ. Παράλληλα κείμενα	558

Ενότητα 16

Μεγαλόψυχη στάση

α. Κείμενο	563
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά.....	582
γ. Γραμματική – Συντακτικό	587
δ. Παράλληλα κείμενα	597

Ενότητα 17

Το πάθημα των ερωδιών

α. Κείμενο	601
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά.....	617
γ. Συντακτικό	623
δ. Παράλληλα κείμενα	628

Ενότητα 18

Τα μειονεκτήματα του γραπτού λόγου

σε σχέση με τον προφορικό	
α. Κείμενο	633
β. Λεξιλογικά – Ετυμολογικά.....	650
γ. Γραμματική – Συντακτικό	659
δ. Παράλληλα κείμενα	666
Κριτήρια αξιολόγησης	671
Αρχικοί χρόνοι ρημάτων	703
Απαντήσεις στις εφαρμογές εμπέδωσης ..	731
Απαντήσεις στα κριτήρια αξιολόγησης ...	775
Βιβλιογραφία	792

Ενότητα 1

Πατρική δικαιοσύνη

α. κείμενο

Εισαγωγικά – Μετάφραση – Ερμηνευτικά & Γλωσσικά σχόλια

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἄνῆρ γένει Μάρδος παῖδας εἶχεν ἑπτὰ. Τοῦτων ὁ νεώτατος κακὰ πολλὰ τοὺς ἄλλους εἰργάζετο. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐπειρᾶτο αὐτὸν ὁ πατὴρ ρυθμίζειν λόγῳ· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπείθετο, πρὸς τοὺς δικαστὰς ἤγαγε καὶ ὅσα αὐτῷ ἐτετόλμητο ἀκριβῶς κατηγορήσει, καὶ ἤτει παρὰ τῶν δικαστῶν ἀποκτεῖναι τὸν νεανίσκον. Οἱ δὲ ἐξεπλάγησαν καὶ ἀμφοτέρους ἐπὶ τὸν βασιλέα Ἄρταξέρξην ἤγαγον. Τὰ αὐτὰ δὲ λέγοντος τοῦ Μάρδου, βασιλεὺς ἔφη: «Εἶτα τολμήσεις τὸν υἱὸν ἀποθνήσκοντα ὑπομείναι;». Ὁ δὲ ἔφη «πάντων μάλιστα· ἐπεὶ καὶ ὅταν τῶν φυσόμενων θριδακινῶν τὰς ἐκφύσεις τὰς πικρὰς ἀφαιρῶ, οὐδὲν ἢ μήτηρ αὐτῶν λυπεῖται, ἀλλὰ θάλλει μᾶλλον καὶ γλυκίων γίνεται». Ταῦτα ἀκούσας Ἄρταξέρξης ἐπήνεσε μὲν τὸν ἄνδρα καὶ τῶν βασιλικῶν δικαστῶν ἐποίησεν ἕνα, εἰπὼν ὅτι ὁ περὶ τῶν ἰδίων παίδων οὕτω δικαίως ἀποφαινόμενος πάντως καὶ ἐν τοῖς ἄλλοιτοῖσι ἀκριβῆς ἔσται δικαστὴς καὶ ἀδέκαστος, ἀφῆκε δὲ καὶ τὸν νεανίαν τῆς τιμωρίας, ἀπειλῶν αὐτῷ θανάτου, ἐὰν ἀδικῶν φωραθῆ ἔτερα.

Αἰλιανός, *Ποικίλη Ἱστορία* 1.34 (διασκευή)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ

Ο **Κλαύδιος Αἰλιανός** ἦταν Ρωμαῖος σοφιστής, ρήτορας καὶ συγγραφέας. Γεννήθηκε στο Πραϊνέστο της Ρώμης περίπου το 170 μ.Χ. καὶ πέθανε το 235 μ.Χ. Ανήκε στην τάξη των ἀπελευθέρων. Ἦταν μαθητὴς του σοφιστῆ Πausανία, ἀπὸ τον οποίο διδάχθηκε τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα καὶ ιδιαίτερα τὴν αττικὴ διάλεκτο. Ἀσχολήθηκε με τὴν ρητορικὴ, ἀλλὰ τὴν εγκατέλειψε γιὰ νὰ ἀφοσιωθεῖ στὴ συγγραφὴ. Ἐγραφε στα ἐλληνικὰ με μεγάλη ἀνεση καὶ ἐπιδεξιότητα καὶ γι' αὐτὸ τον ἀποκαλοῦσαν «μελίγλωσσον» καὶ «μελίφθογγον».

ΤΟ ἜΡΓΟ ΤΟΥ

Στο ἔργο του **Ἄγροικαὶ Ἐπιστολαί**, το οποίο σώθηκε, περιλαμβάνονται θέματα ἀπὸ τὴν ἀγροτικὴ ζωὴ με χιουμοριστικὴ διάθεση. Το *Περὶ Ζῶν Ἰδιότητος* καὶ ἡ *Ποικίλη Ἱστορία* εἶναι τὰ πιο σημαντικὰ ἔργα του Αἰλιανοῦ τὰ οποία τὸν κατέστησαν ἀξιο θαυμασμοῦ. Στο ἔργο του *Ποικίλη Ἱστορία*, το οποίο ἀποτελεῖται ἀπὸ δεκατέσσερα βιβλία, περιλαμβάνονται περιγραφές καὶ ἀνέκδοτα γιὰ τον ἀνθρώπινο κόσμον, ἐνῶ στο ἔργο του *Περὶ Ζῶν Ἰδιότητος* ἀντλεῖ θέματα ἀπὸ τον κόσμον τῶν ζῶν. Στὴν ἀρχὴ του βιβλίου *Ποικίλη Ἱστορία* κάνει ἀναφορὰ στὴ φύση, ἐνῶ στὴ συνέχεια ἀφηγεῖται τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση ἐπιφανῶν ἀνδρῶν. Το παραπάνω ἀπόσπασμα ἀναφέρεται σ' ἕναν πατέρα που καλεῖται νὰ ἀντιμετωπίσει τὴν ἀτίθαση συμπεριφορὰ του γιου του.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Στο παραπάνω κείμενο του Αἰλιανοῦ παρουσιάζεται μία διδακτικὴ ἱστορία ἐνός αὐστηροῦ, ἀλλὰ δίκαιου πατέρα, που στόχο ἔχει νὰ φρονηματίσει τον ἀτίθασο καὶ ἀπειθαρχο γιο του. Αὐτὸς ὁ ἀνδρας καταγόταν ἀπὸ τὴν ἐθνότητα τῶν Μάρδων καὶ εἶχε ἐπτά γιους. Ὁ πιο μικρὸς ἀπὸ αὐτοὺς εἶχε ἀπρεπὴ καὶ ἀνάρμοστη συμπεριφορὰ. Ἀρχικὰ, ὁ

πατέρας του προσπάθησε να τον συνετίσει με τη συζήτηση, αλλά δεν τα κατάφερε. Τότε οδήγησε τον γιο του ενώπιον των δικαστών και ζήτησε την εκτέλεσή του. Οι δικαστές όταν το άκουσαν ξαφνιάστηκαν και οδήγησαν και τους δύο στον βασιλιά Αρταξέρξη. Έκπληκτος ο βασιλιάς ρώτησε τον πατέρα αν έχει το κουράγιο να δει τον γιο του να πεθαίνει και εκείνος απάντησε καταφατικά, αναφέροντας το παράδειγμα του μαρουλιού, το οποίο ανθίζει περισσότερο όταν κοπούν οι παραφυάδες. Μόλις άκουσε τη δίκαιη κρίση και το πόσο αδιάφορος ήταν ο πατέρας, ο Αρταξέρξης τον διόρισε δικαστή. Ούτε και τον νεαρό τον καταδίκασε, αλλά τον φοβέρισε λέγοντάς του ότι αν ξανακάνει αδικήματα θα τον θανατώσει.

2. ΚΕΙΜΕΝΟ – ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(με μετασχηματισμό του κειμένου, ώστε να υπάρχει αντιστοιχία κειμένου και μετάφρασης)

Κείμενο στην ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ	Μετάφραση στη ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
<p>Ἄνῆρ γένει Μάρδος εἶχεν ἑπτὰ παῖδας. Ὁ νεώτατος τούτων εἰργάζεται πολλά κακὰ τοὺς ἄλλους. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα ὁ πατήρ ἐπειράτο ρυθμίζειν αὐτὸν λόγῳ· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπίειθε, ἤγαγε πρὸς τοὺς δικαστὰς καὶ κατηγορήσεν ἀκριβῶς ὅσα ἐτετόλμητο αὐτῷ, καὶ ᾄτει παρὰ τῶν δικαστῶν ἀποκτεῖναι τὸν νεανίσκον. Οἱ δὲ ἐξεπλάγησαν καὶ ἤγαγον ἀμφοτέρους ἐπὶ τὸν βασιλέα Ἀρταξέρξην. Τοῦ Μάρδου δὲ λέγοντος τὰ αὐτά, βασιλεὺς ἔφη: «Εἶτα τολμήσεις ὑπομῆναι ἀποθνήσκοντα τὸν υἱόν;» Ὁ δὲ ἔφη «πάντων μάλιστα ἐπεὶ καὶ ὅταν ἀφαιρῶ τὰς ἐκφύσεις τὰς πικρὰς τῶν φυομένων θριδακινῶν, ἢ μήτηρ αὐτῶν οὐδὲν λυπεῖται, ἀλλὰ θάλλει μᾶλλον καὶ γίνεται γλυκίων». Ἀρταξέρξης ἀκούσας ταῦτα ἐπήνεσε μὲν τὸν ἄνδρα καὶ ἐποίησε ἓνα τῶν βασιλικῶν δικαστῶν, εἰπὼν ὅτι ἀποφαινόμενος οὕτω δικάως περὶ τῶν ἰδίων παίδων</p>	<p>Ένας άνδρας Μάρδος στην καταγωγή είχε επτά παιδιά. Το μικρότερο από αυτά προκαλούσε πολλά κακά στα άλλα. Αρχικά, λοιπόν, ο πατέρας προσπαθούσε να το συνετίσει με λόγια· επειδή όμως δεν (τον) έπειθε (τον) οδήγησε στους δικαστές και τον κατηγορήσε ακριβώς για όσα είχε αποτολμήσει αυτός, και ζητούσε από τους δικαστές να εκτελέσουν τον νεαρό. Αυτοί εξεπλάγησαν και οδήγησαν και τους δύο στον βασιλιά Αρταξέρξη. Και ενώ ο Μάρδος έλεγε τα ίδια, ο βασιλιάς (του) είπε: «Αλήθεια θα έχεις το θάρρος να αντέξεις να σκοτωθεί ο γιος σου;» Κι αυτός είπε: «Βεβαιότατα! γιατί και όταν αφαιρώ τις παραφυάδες τις πικρές των μαρουλιών που φυτρώνουν η μητέρα τους καθόλου δεν λυπάται, αλλά ανθίζει περισσότερο και γίνεται γλυκύτερη». Όταν ο Αρταξέρξης άκουσε αυτά, επαίνεσε τον άντρα και τον έκανε έναν από τους βασιλικούς δικαστές, λέγοντας ότι αυτός που διατυπώνει τόσο δίκαιες κρίσεις για τα δικά του παιδιά</p>

πάντως καὶ ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις
ἔσται ἀκριβῆς δικαστῆς
καὶ ἀδέκαστος,
ἀφῆκε δὲ καὶ τὸν νεανία
τῆς τιμωρίας,
ἀπειλῶν αὐτῷ θανάτου,
ἐὰν φωραθῆ ἀδικῶν ἕτερα.

οπωσδήποτε και στις ξένες υποθέσεις
θα είναι ακριβοδίκαιος δικαστής
και αδιάφθορος,
απάλλαξε όμως τον νεαρό
από την τιμωρία
απειλώντας τον με θάνατο
εάν αποδεικτεί ότι διαπράττει άλλες αδικίες.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

γένει: η καταγωγή

εἰργάζετο (ἐργάζομαι): προκαλούσε, έκανε

τὰ πρῶτα: αρχικά

ἐπειράτο (πειράομαι-πειρῶμαι): προσπα-
θούσε

ῥυθμίζειν (ῥυθμίζω): να τον συμμορφώ-
σει, να τον συνετίσει

λόγω: με τη συζήτηση, με τον διάλογο

ἦγαγε (ἄγω): οδήγησε

ὅσα ἐτετόλμητο αὐτῷ (τολμάομαι-τολ-
μῶμαι): για όσα είχε αποτολήσει αυτός

ἀκριβῶς: επακριβώς

ἦται (αἰτέω-αἰτῶ): ζητούσε

ἀποκτείνει (ἀποκτείνω): να σκοτώσουν

ἀμφοτέρους: και τους δύο

τὰ αὐτά: τα ίδια

εἶτα: αλήθεια

πάντων μάλιστα: με βεβαιότητα

τῶν φυομένων (φύομαι) **θριδακινῶν:**
από τα μαρούλια που φυτρώνουν

τὰς ἐκφύσεις: τις παραφυάδες

οὐδέν: καθόλου

θάλλει (θάλλω): ανθίζει

μᾶλλον: περισσότερο

γλυκίων: γλυκύτερη

οὕτω δικαίως ἀποφαινόμενος (ἀπο-
φαίνομαι): αυτός που διατυπώνει τόσο
δίκαιες κρίσεις

πάντως: οπωσδήποτε

ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις: στις ξένες υποθέσεις

φωραθῆ (φωράομαι-φωρῶμαι): αποδει-
χθεί

ἀδικῶν (ἀδικέω-ἀδικῶ) **ἕτερα:** ότι δια-
πράττει άλλες αδικίες

3. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Γένει Μάρδος

Οι Μάρδοι ή Άμαρδοι ήταν νομαδική φυλή στη Μικρά Ασία, στην περιοχή της Μη-
δείας κοντά στην Κασπία θάλασσα. Ο Αισχύλος τους αναφέρει ως μισθοφόρους
των Περσών στον στρατό του Ξέρξη. Ο Ηρόδοτος τους παρουσιάζει ως νομαδική
φυλή περσικής καταγωγής και τέλος ο Αρριανός ως γείτονες των Περσών. Ο Μέγας
Αλέξανδρος τους υπέταξε το 332 π.Χ.

Και τὰ μὲν πρῶτα ἐπειράτο αὐτὸν ὁ πατήρ ῥυθμίζειν λόγω

Ο διάλογος, ήδη από την αρχαιότητα, ήταν τρόπος για να επιλύουν οι άνθρωποι τις
διαφορές τους. Ως προς τους νέους, ο διάλογος αποτελούσε μέσο διαπαιδαγώγη-
σης, όπως υποστηρίζουν και οι σύγχρονες παιδαγωγικές θεωρίες. Με τη συζήτηση οι
γονεῖς προσπαθούσαν να συνετίσουν τους νέους και να τους καθοδηγήσουν σε ηθικά

αποδεκτές συμπεριφορές, βοηθώντας τους να κατανοήσουν τα λάθη τους. Με τον διάλογο και όχι με τη βίαιη επιβολή απόψεων διαμορφώνεται ο νεανικός χαρακτήρας, ενώ παράλληλα γεφυρώνεται το χάσμα μεταξύ των γενεών, των γονέων και των παιδιών τους. Τα παιδιά, όταν δεν τους επιβάλλεται αυταρχικά κάτι, είναι συνήθως πιο πρόθυμα να συνεργαστούν και να υιοθετήσουν τα σωστά πρότυπα συμπεριφοράς.

ἤξει παρὰ τῶν δικαστῶν ἀποκτεῖναι τὸν νεανίσκον

Ο πατέρας, αγανακτισμένος με τη συμπεριφορά του γιου του, τον οδηγεί ενώπιον των δικαστῶν και προτείνει ως ποινή τη θανάτωσή του. Η πρόταση αυτή πραγματικά προκαλεί μεγάλη έκπληξη λόγω της αυστηρότητάς της, αφού είναι απίστευτο να προτείνει ένας πατέρας για το παιδί του τη θανατική ποινή. Ξαφνιάζει σίγουρα έναν άνθρωπο της εποχής μας, αλλά ταιριάζει στις αντιλήψεις της αρχαιότητας, σύμφωνα με τις οποίες η διαπαιδαγώγηση οφείλει να είναι αυστηρή για να έχει αποτελέσματα. Η άποψη των Περσών για την πειθαρχία θυμίζει τις αντιλήψεις των Σπαρτιατῶν για την αγωγή των παιδιών τους η οποία ήταν ιδιαίτερα αυστηρή και σκληρή. Σκοπός ήταν η προετοιμασία των Σπαρτιατῶν για τις πολεμικές αναμετρήσεις. Αυστηρή ήταν επίσης η διαπαιδαγώγηση στην Αθήνα. Ο σοφιστής Πρωταγόρας χαρακτηριστικά αναφέρει ότι, όταν τα παιδιά δεν υπάκουαν και δεν ακολουθούσαν τις νουθεσίες των μεγαλύτερων, τότε τα χτυπούσαν, για να τα σωφρονίσουν.

Οἱ δὲ ἐξεπλάγησαν καὶ ἀμφοτέρους ἐπὶ τὸν βασιλέα Ἀρταξέρξην ἤγαγον

Οι δικαστές στους οποίους απευθύνθηκε ο πατέρας ξαφνιασμένοι από την πρότασή του να θανατώσουν τον γιο του οδήγησαν και τους δύο μπροστά στον βασιλιά Αρταξέρξη. Σύμφωνα με τους περσικούς νόμους υπήρχαν δύο επίπεδα απονομής δικαιοσύνης. Το πρώτο είχε τοπικό χαρακτήρα και απένειμε δικαιοσύνη σύμφωνα με τα έθιμα της κάθε εθνότητας, ενώ το δεύτερο στηριζόταν στις απόψεις του βασιλιά ο οποίος είχε την ανώτατη εξουσία και ήταν αλάνθαστος.

Ἀρταξέρξην

Αυτό το όνομα το έφεραν τέσσερις Πέρσες βασιλείς και είναι ανακριβής ο προσδιορισμός λόγω της ασάφειας της διήγησης. Το όνομα Αρταξέρξης μπορεί να αναφέρεται σ' έναν από τους ακόλουθους Πέρσες βασιλείς:

- Αρταξέρξης Α΄ της Περσικής ή Αρταξέρξης Α΄ ο Μακρόχειρ, 464-424 π.Χ. Ήταν γιος και διάδοχος του Ξέρξη Α΄. Φιλοξένησε τον εξόριστο Θεμιστοκλή. Έκλεισε την «Κιμώνειο Ειρήνη», η οποία έθεσε τέρμα στους ελληνοπερσικούς πολέμους.
- Αρταξέρξης Β΄ της Περσίας ή Αρταξέρξης Β΄ Μνήμων (ήταν γνωστός για τη δυνατή του μνήμη), 404-358 π.Χ. Διάδοχος και γιος του Δαρείου Β΄. Αποδυνάμωσε το κράτος των Αχαιμενιδῶν. Η Ανταλκίδειος Ειρήνη ανάμεσα στους Πέρσες και στους Έλληνες υπογράφηκε κατά τη διάρκεια της βασιλείας του.
- Αρταξέρξης Γ΄ της Περσίας ή Αρταξέρξης Γ΄ Ωχός, 358-338 π.Χ., γιος και διάδοχος του Αρταξέρξη Β΄. Ο Αρταξέρξης Γ΄ άσκησε την εξουσία με βίαιο και σκληρό τρόπο θανατώνοντας ακόμα και μέλη της οικογένειάς του.
- Αρταξέρξης Δ΄ ή Βήσσοσ, 330-329 π.Χ. Ανέλαβε τη βασιλεία, αφού σκότωσε τον Δαρείο Γ΄. Ίδρυσε τη δυναστεία των Σασσανιδῶν και τιμωρήθηκε από τον Μέγα Αλέξανδρο.

ὅταν ἀφαιρῶ τὰς ἐκφύσεις τὰς πικρὰς τῶν φυομένων θριδακινῶν ἢ μήτηρ αὐτῶν οὐδὲν λυπεῖται ἀλλὰ θάλλει μᾶλλον καὶ γίνεται γλυκίων

Ο πατέρας εντυπωσιάζει με τα επιχειρήματα τα οποία εκθέτει στον βασιλιά. Στην ερώτηση του βασιλιά προς τον πατέρα αν αντέχει να δει τον γιο του να πεθαίνει, ο πατέρας απαντά με έναν τρόπο μη αναμενόμενο φέρνοντας ένα παράδειγμα. Χρησιμοποιεί μία αναλογία παρομοιάζοντας την οικογένεια με το μαρούλι και το ατίθασο παιδί με τις παραφυάδες. Σύμφωνα με τα λεγόμενά του, πρέπει να αφαιρεθούν οι παραφυάδες, για να αναπτυχθεί το μαρούλι και να γίνει πιο νόστιμο. Κατά τον ίδιο τρόπο το απείθαρχο παιδί πρέπει να απομακρυνθεί από την οικογένεια εφόσον δεν συνεισφέρει, γιατί απειλεί την ενότητα και την αρμονία της. Ο στόχος, λοιπόν, του πατέρα μέσω της επιβολής της θανατικής ποινής ήταν να παραδειγματιστούν τα παιδιά του και να προστατευτεί το κοινωνικό σύνολο.

τὸν ἄνδρα καὶ τῶν βασιλικῶν δικαστῶν ἐποίησεν ἕνα / ἀφῆκε δὲ καὶ τὸν νεανίαν τῆς τιμωρίας

Στην Περσική Αυτοκρατορία οι βασιλικοί δικαστές ήταν επτά. Πρόκειται για ένα τιμωρικό αξίωμα το οποίο απένειμε ο Αρταξέρξης στον Μάρδο εντυπωσιασμένος από την ακεραιότητα του χαρακτήρα του. Ο βασιλιάς θεώρησε ότι, αν ένας άνθρωπος μπορεί να είναι τόσο αντικειμενικός και αμερόληπτος με την οικογένεια του, ώστε να προτείνει για το ίδιο του το παιδί τη θανατική ποινή, θα ήταν εξίσου ακριβοδίκαιος και αδέκαστος με τους ξένους. Ο νεαρός, από την άλλη, απέφυγε τη θανάτωση λόγω της στάσης του πατέρα του. Ο Αρταξέρξης όμως τον απείλησε με θανατική ποινή αν συνεχίσει να διαπραττει αδικίες.

4. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

1. Σε ποιες διαδοχικές ενέργειες προχώρησε ο πατέρας προκειμένου να λογικέψει τον ατίθασο γιο του;

Ο πατέρας που καλείται να αντιμετωπίσει την επαναλαμβανόμενα απείθαρχη συμπεριφορά του γιου του προβαίνει σε κάποιες ενέργειες. Αρχικά, για να λογικέψει τον ατίθασο γιο του, χρησιμοποιεί ως μέσο σωφρονισμού τη συζήτηση. Επειδή οι προσπάθειές του απέβησαν άκαρπες, τον οδήγησε ενώπιον των δικαστών παρουσιάζοντας τις παραβατικές συμπεριφορές του και τους ζήτησε να τον καταδικάσουν σε θάνατο. Όταν όμως οι δικαστές αιφνιδιάζονται από την προτροπή του πατέρα, τον παραπέμπουν στον βασιλιά Αρταξέρξη όπου ο πατέρας εκθέτει με θάρρος τα επιχειρήματά του.

2. Ποια ήταν η αντίδραση του βασιλιά, όταν άκουσε ότι ο πατέρας ζητούσε τη θανάτωση του γιου του; Τι του απάντησε ο πατέρας;

Ο βασιλιάς Αρταξέρξης όταν άκουσε τον ίδιο τον πατέρα να επιθυμεί τη θανάτωση του παιδιού του έμεινε έκπληκτος. Ο βασιλιάς αναρωτήθηκε αν θα άντεχε τον θάνατό του. Τότε ο πατέρας, προκειμένου να εξηγήσει τη στάση του, χρησιμοποίησε μια αναλογία. Έτσι παρομοίασε, την οικογένειά του με το μαρούλι και τον ατίθασο γιο του με τις παραφυάδες. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι, όταν αφαιρέσει κάποιος από το μαρούλι τις πικρές παραφυάδες, οι οποίες το «πνίγουν», τότε το μαρούλι αναπτύσσεται και γίνεται πιο εύγευστο. Υπονοεί, δηλαδή, ότι, αν απομακρυνθεί το ανυπάκουο παιδί από την οικογένεια, θα επωφεληθούν τα υπόλοιπα μέλη της και το κοινωνικό σύνολο.

3. Πώς ανταμείφθηκε ο πατέρας για την αμεροληψία του απέναντι στο παιδί του;

Ο Πέρσης βασιλιάς, εντυπωσιασμένος από το θάρρος και την αμεροληψία του πατέρα απέναντι στο παιδί του, τον επιβράβευσε απονέμοντάς του το τιμητικό αξίωμα του βασιλικού δικαστή. Η θέση αυτή αρμόζει σε ανθρώπους δίκαιους, αντικειμενικούς και αμερόληπτους, όπως φάνηκε ότι ήταν ο πατέρας, διότι, εφόσον είχε την ικανότητα να κρίνει αυστηρά αλλά δίκαια το παιδί του, την ίδια συμπεριφορά θα επιδείκνυε και στις ξένες υποθέσεις.

4. Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο στόχος του πατέρα όταν προτείνει να καταδικαστεί σε θάνατο το παιδί του; Πώς κρίνετε την αυστηρότητά του και ποια συμπεράσματα μπορείτε να βγάλετε για την περσική αντίληψη περί σωφρονισμού και πειθαρχίας;

Οι ενέργειες του πατέρα στο σύνολό τους έχουν σκοπό να συνετίσουν τον απείθαρχο γιο του. Καταλήγει στους δικαστές και τους προτείνει τη θανατική ποινή αφού όμως πρώτα έχει δοκιμάσει τις νουθεσίες και τον διάλογο που δεν έχουν φέρει το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Ο πατέρας αγαπάει το παιδί του, αλλά οφείλει να προστατεύσει και την υπόλοιπη οικογένεια από την ανάρμοστη συμπεριφορά του. Σύμφωνα με τις αντιλήψεις των Περσών έπρεπε τα παιδιά να υπακούν στους γονείς τους και να πειθαρχούν στις αποφάσεις τους. Όταν ένα παιδί παρεκτρεπόταν, η τιμωρία ήταν πολύ αυστηρή και θα μπορούσε να φτάσει έως και τον θάνατο, όπως φαίνεται από το συγκεκριμένο απόσπασμα.

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1. Κυρίως σε παλαιότερες εποχές ως τιμωρία εφαρμοζόταν η θανατική ποινή. Σήμερα πιστεύετε πως πρέπει να εφαρμόζεται; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.**
- 2. Πώς κρίνετε τη στάση του πατέρα απέναντι στον γιο του; Ποια πιστεύετε ότι θα ήταν η αντίδραση του γιου του;**

5. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Ἄνῆρ: ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους, του τριτόκλιτου ουσιαστικού *ὁ ἄνῆρ, τοῦ ἀνδρὸς*

γένει: δοτική ενικού, ουδετέρου γένους, του τριτόκλιτου ουσιαστικού *τὸ γένος, τοῦ γένους* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** γενιά, γενετικός, νεογνό, γηγενής, μεταγενέστερος

παῖδας: αιτιατική πληθυντικού, αρσενικού γένους, του τριτόκλιτου ουσιαστικού *ὁ παῖς, τοῦ παιδὸς* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** παιδονόμος, παιδικός, παιδίατρος, παιδότοπος, παιχνίδι

εἶχεν: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής του ρήματος *ἔχω* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** σχέση, σχετικός, ενοχή, αποχή, σχολείο, υπεροχή, μέτοχος

Τούτων: γενική πληθυντικού, αρσενικού γένους, της δεικτικής αντωνυμίας *οὗτος, αὐτή, τοῦτο*

ὁ νεώτατος: ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους, υπερθετικού βαθμού του επιθέτου *νέος, νέα, νέον*

κακά: αιτιατική πληθυντικού, ουδετέρου γένους, του ανώμαλου επιθέτου *κακός, κακή, κακὸν*

πολλά: αιτιατική πληθυντικού, ουδετέρου γένους, του ανώμαλου επιθέτου *ὁ πολὺς, ἡ πολλή, τὸ πολὺ*

τούς ἄλλους: αιτιατική πληθυντικού, αρσενικού γένους, της αόριστης αντωνυμίας *ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο*

εἰργάζετο: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού μέσης φωνής του ρήματος *ἐργάζομαι* (= προκαλώ/κάνω) | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** εργασία, εργασιομανής, υποурγός, ακατέργαστος

καί: συμπλεκτικός σύνδεσμος

ἐπειράτο: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού μέσης φωνής του ρήματος *πειράομαι-πειρώμαι* (= προσπαθώ) | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** πειρατής, απόπειρα, πείραγμα

αὐτόν: αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους, της επαναληπτικής αντωνυμίας *αὐτός, αὐτή, αὐτό*

ὁ πατήρ: ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους, του τριτόκλιτου ουσιαστικού *ὁ πατήρ, τοῦ πατρὸς*

ῥυθμίζειν: απαρέμφατο ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος *ῥυθμίζω* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** ρυθμός, μεταρρυθμίση, ρυθμική

λόγῳ: δοτική ενικού, αρσενικού γένους, του δευτερόκλιτου ουσιαστικού *ὁ λόγος, τοῦ λόγου* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** λέξη, λεκτικός, ἄλογος, λόγιος

ἐπεὶ: αιτιολογικός σύνδεσμος

ἐπειθετο: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού μέσης φωνής του ρήματος *πείθομαι* (= υπακούω) | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** πειθώ, πιθανός, πίστη

πρός: πρόθεση

τούς δικαστὰς: αιτιατική πληθυντικού, αρσενικού γένους, του πρωτόκλιτου ουσιαστικού *ὁ δικαστής, τοῦ δικαστοῦ*

ἦγαγε: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου β' ενεργητικής φωνής του ρήματος *ἄγω* (= οδηγώ, φέρνω) | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** αγωγή, παιδαγωγός, ἄγημα, ἀγέλη, ἄμαξα

ὅσα: αιτιατική ενικού, ουδετέρου γένους, της αναφορικής αντωνυμίας *ὅσος, ὅση, ὅσον*

αὐτῷ: δοτική ενικού, αρσενικού γένους, της επαναληπτικής αντωνυμίας *αὐτός, αὐτή, αὐτόν*

ἐτετόλμητο: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής υπερσυντελικού μέσης φωνής του ρήματος *τολμάομαι-τολμῶμαι* (= τολμάω) | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** τολμηρός, ἀτολμος, παράτολμος

ἀκριβῶς: τροπικό επίρρημα

κατηγόρησε: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου α' ενεργητικής φωνής του ρήματος *κατηγορέω-κατηγορῶ* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** κατηγορούμενο, κατήγορος, συγκατήγορος, κατηγορηματικός, απαρηγόρητος

ἦται: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής του ρήματος *αἰτέω-αἰτῶ* (= ζητώ) | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** αίτηση, ἀπαίτηση, παραίτηση, αἰτία, αἰτιώδης

παρὰ: πρόθεση

τῶν δικαστῶν: γενική πληθυντικού, αρσενικού γένους, του πρωτόκλιτου ουσιαστικού *ὁ δικαστής, τοῦ δικαστοῦ*

ἀποκτεῖναι: απαρέμφατο αορίστου α' ενεργητικής φωνής του ρήματος *ἀποκτείνω* (= σκοτώνω) | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** ἀνθρωποκτονία, αυτοκτονία, αυτοκτονώ, μητροκτόνος

τὸν νεανίσκον: αιτιατική ενικού αριθμού, αρσενικού γένους, του δευτερόκλιτου ουσιαστικού *ὁ νεανίσκος, τοῦ νεανίσκου*

ἐξεπλάγησαν: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παθητικού αορίστου β' παθητικής φωνής του ρήματος *ἐκπλήττι(σσο)μαι* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** ἐκπληξη, ἐκπληκτος, πληγή

ἀμφοτέρους: αιτιατική πληθυντικού, αρσενικού γένους, της αόριστης επιμεριστικής αντωνυμίας *ἀμφότεροι, -αι, -α* (= και οι δύο)

ἐπὶ: πρόθεση

τὸν βασιλέα: αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους, του τριτόκλιτου ουσιαστικού *ὁ βασιλεύς, τοῦ βασιλέως*

Ἄρταξέρξην: αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους, του πρωτόκλιτου ουσιαστικού *ὁ Ἄρταξέρξης, τοῦ Ἄρταξέρξου*

ἦγαγον: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής αορίστου β' ενεργητικής φωνής του ρήματος *ἄγω* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** αγωγή, παιδαγωγός, ἄγημα, ἀγέλη, ἄμαξα

Τὰ αὐτὰ: αιτιατική πληθυντικού, ουδετέρου γένους, της οριστικής αντωνυμίας *αὐτός, -ή, -ὸ*

λέγοντος: μετοχή ενεστώτα, γενική ενικού, αρσενικού γένους, ενεργητικής φωνής του ρήματος *λέγω*

του Μάρδου: γενική ενικού, αρσενικού γένους, του δευτερόκλιτου ουσιαστικού *ὁ Μάρδος, τοῦ Μάρδου*

βασιλεύς: ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους, του τριτόκλιτου ουσιαστικού *ὁ βασιλεύς, τοῦ βασιλέως*

ἔφη: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής παρατακτικῆς ενεργητικῆς φωνῆς του ρήματος *φημί* (= λέω) | **Ομόρριζα στη Ν.Ε.:** φωνή, φήμη

εἶτα: βεβαιωτικό επίρρημα

τολμήσεις: β' ενικό πρόσωπο οριστικῆς μέλλοντα ενεργητικῆς φωνῆς του ρήματος *τολμάω-τολμῶ* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε.:** τόλμημα, τολμηρός, άτολμος, παράτολμος

τὸν υἱόν: αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους, του ετερόκλιτου ουσιαστικού *ὁ υἱός, τοῦ υἱοῦ/τοῦ υἱέος*

ἀποθνήσκοντα: μετοχή ενεστώτα, αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους, ενεργητικῆς φωνῆς του ρήματος *ἀποθνήσκω* (= πεθαίνω) | **Ομόρριζα στη Ν.Ε.:** θάνατος, θνησιμότητα, ἀθάνατος

ὑπομεῖναι: ἀπαρέμφατο αορίστου α' ενεργητικῆς φωνῆς του ρήματος *ὑπομένω* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε.:** υπομονή, διαμονή, επίμονος

πάντων: γενική πληθυντικού, ουδετέρου γένους, της ἀόριστης επιμεριστικῆς αντωνυμίας *πᾶς, πᾶσα, πᾶν*

μάλιστα: βεβαιωτικό επίρρημα υπερθετικού βαθμοῦ

ἐπεὶ: αιτιολογικός σύνδεσμος

ὅταν: χρονικός σύνδεσμος

φυομένων: μετοχή ενεστώτα, γενική πληθυντικού θηλυκού γένους, μέσης φωνῆς του ρήματος *φύομαι* (= φυτρώνω) | **Ομόρριζα στη Ν.Ε.:** φύση, ἔμφυτος, φυτό

τῶν θριδακινῶν: γενική πληθυντικού, θηλυκού γένους, του ετερόκλιτου ουσιαστικού *ἡ θριδακίνη* (= το μαρούλι), *τῆς θριδακίνης* (α' κλίση) και *ἡ θρίδαξ, τῆς θρίδακος* (γ' κλίση)

τὰς ἐκφύσεις: αιτιατική πληθυντικού, θηλυκού γένους, του τριτόκλιτου ουσιαστικού *ἡ ἔκφυσις, τῆς ἔκφύσεως*

τὰς πικρὰς: αιτιατική πληθυντικού, θηλυκού γένους, του επιθέτου *ὁ πικρός, -ά, -ὸν*

ἀφαιρῶ: α' ενικό πρόσωπο υποτακτικῆς ενεστώτα, ενεργητικῆς φωνῆς του ρήματος *ἀφαιρέω-ἀφαιρῶ* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε.:** ἀφαίρεση, διαίρεση, καθαίρεση

οὐδὲν: αιτιατική ενικού, ουδετέρου γένους, της ἀόριστης επιμεριστικῆς αντωνυμίας *οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδὲν*

ἡ μήτηρ: ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους, του τριτόκλιτου ουσιαστικού *ἡ μήτηρ, τῆς μητρὸς*

λυπέται: γ' ενικό πρόσωπο οριστικῆς ενεστώτα μέσης φωνῆς του ρήματος *λυπέομαι-λυποῦμαι* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε.:** λύπη, λυπητερός, ἀξιολύπητος

ἀλλὰ: ἀντιθετικός σύνδεσμος

μᾶλλον: ποσοτικό επίρρημα συγκριτικού βαθμοῦ

θάλλει: γ' ενικό πρόσωπο οριστικῆς ενεστώτα ενεργητικῆς φωνῆς του ρήματος *θάλλω* (= καρποφορῶ) | **Ομόρριζα στη Ν.Ε.:** θαλερός (= ακμαίος), ἀειθαλής, Θάλεια

γλυκίων: ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους, του επιθέτου *ὁ γλυκίς, -εἶα, -ὸν*

γίνεται: γ' ενικό πρόσωπο οριστικῆς ενεστώτα μέσης φωνῆς του ρήματος *γί(γ)νομαι* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε.:** γένεση, γηγενής, γένος, γενέθλια, ἀγενής, νεογνός

Ταῦτα: αιτιατική πληθυντικού, ουδετέρου γένους, της δεικτικῆς αντωνυμίας *οὗτος, αὕτη, τοῦτο*

ἀκούσας: μετοχή αορίστου α', ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους, ενεργητικῆς φωνῆς του ρήματος *ἀκούω* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε.:** ἀκοή, υπάκουος, ξακουστός, ἀνήκουστος

ἐπήνεσε: γ' ενικό πρόσωπο οριστικῆς αορίστου α' ενεργητικῆς φωνῆς του ρήματος *ἐπαινέω-ἐπαινῶ* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε.:** ἐπαινος, συναίνεση, παραίνεση

τὸν ἄνδρα: αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους, του τριτόκλιτου ουσιαστικού *ὁ ἀνήρ, τοῦ ἀνδρός*

βασιλικῶν: γενική πληθυντικού, αρσενικού γένους, του επιθέτου *ὁ βασιλικός, -ή, -ὸν*

τῶν δικαστῶν: γενική πληθυντικού, αρσενικού γένους, του πρωτόκλιτου ουσιαστικού *ὁ δικαστής, τοῦ δικαστοῦ* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** *δίκη, δικανικός, άδικός, υπόδικος, κατάδικος, φυγόδικος*

ἐποίησεν: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου α' ενεργητικής φωνής του ρήματος *ποιέω-ποιῶ* (= κάνω) | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** *ποίημα, χειροποίητος, ποιητής*

ἔνα: αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους, του απόλυτου αριθμητικού επιθέτου *εἷς, μία, ἓν*

εἰπὼν: μετοχή αορίστου β', ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους, ενεργητικής φωνής του ρήματος *λέγω* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** *λέξη, ρήση, ρήτορας, αντίρρηση*

ὅτι: ειδικός σύνδεσμος

περὶ: πρόθεση

ἰδίων: γενική πληθυντικού, αρσενικού γένους, του επιθέτου *ἴδιος, -α, -ον*

τῶν παίδων: γενική πληθυντικού, αρσενικού γένους, του τριτόκλιτου ουσιαστικού *ὁ παῖς, τοῦ παιδός* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** *παιδικός, παιχνίδι*

οὕτω: τροπικό επίρρημα

δικαίως: τροπικό επίρρημα

ἀποφαινόμενος: μετοχή ενεστώτα, ονομαστική ενικού αρσενικού γένους, μέσης φωνής του ρήματος *ἀποφαίνομαι* (= αποφασίζω) | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** *άφαντος, κατάφαση, απόφαση, φάσμα*

πάντως: τροπικό επίρρημα

ἐν: πρόθεση

τοῖς ἄλλοτρίοις: δοτική πληθυντικού, αρσενικού γένους, του επιθέτου *ἄλλοτριος, -α, -ον*

ἀκριβής: ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους, του επιθέτου *ὁ, ἡ ἀκριβής, το ακριβές*

ἔσται: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα του ρήματος *εἶμι* (= είμαι) | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** *ουσία, οντότητα*

ἀδέκαστος: ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους, του επιθέτου *ὁ/ἡ ἀδέκαστος, τὸ ἀδέκαστον*

ἀφῆκε: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου β' ενεργητικής φωνής του ρήματος *ἀφήμι* (= αφήνω, συγχωρώ) | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** *άφεση, αφετηρία, χειραφέτηση, κάθετος, εφετικός, εφετείο*

δέ: παρατακτικός αντιθετικός σύνδεσμος

καί: παρατακτικός συμπλεκτικός σύνδεσμος

τὸν νεανίαν: αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους, του πρωτόκλιτου ουσιαστικού *ὁ νεανίας, τοῦ νεανίου* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** *νεότητα, νέος, νιάτα*

τῆς τιμωρίας: γενική ενικού, θηλυκού γένους, του πρωτόκλιτου ουσιαστικού *ἡ τιμωρία, τῆς τιμωρίας*

ἀπειλῶν: μετοχή ενεστώτα, ονομαστική ενικού αρσενικού γένους, ενεργητικής φωνής του ρήματος *ἀπειλέω-ἀπειλῶ* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** *απειλή, απειλητικός*

αὐτῷ: δοτική ενικού, αρσενικού γένους, της επαναληπτικής αντωνυμίας *αὐτός, αὐτή, αὐτό*

θανάτου: γενική ενικού, αρσενικού γένους, του δευτερόκλιτου ουσιαστικού *ὁ θάνατος, τοῦ θανάτου* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** *θανατηφόρος, θάνατος, θανατικός*

ἐάν: υποθετικός σύνδεσμος

ἀδικῶν: μετοχή ενεστώτα, ονομαστική ενικού αρσενικού γένους, ενεργητικής φωνής του ρήματος *ἀδικέω-ἀδικῶ* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** *ἀδίκημα, άδικός, αδικοχαμένος, αδικία*

φωραθῆ: γ' ενικό πρόσωπο υποτακτικής παθητικού αορίστου α' του ρήματος *φωράομαι-φωρῶμαι* | **Ομόρριζα στη Ν.Ε:** *φώραση (= διαδικασία αντίκτυσης ηλεκτρομαγνητικών κυμάτων), αυτόφωρος*

ἕτερα: αιτιατική πληθυντικού, ουδετέρου γένους, της αόριστης επιμεριστικής αντωνυμίας *ἕτερος, -α, -ον*

6. ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΛΙΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΩΝ

6.1 ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Α΄ ΚΛΙΣΗ						
αρσενικά						
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
ΟΝΟΜ.	ὁ	νεανίας	δικαστής	οἱ	νεανίαι	δικασταὶ
ΓΕΝ.	τοῦ	νεανίου	δικαστοῦ	τῶν	νεανιῶν	δικαστῶν
ΔΟΤ.	τῷ	νεανίᾳ	δικαστῆι	τοῖς	νεανίαις	δικασταῖς
ΑΙΤ.	τὸν	νεανίαν	δικαστὴν	τούς	νεανίας	δικαστάς
ΚΛΗΤ.	(ὦ)	νεανία	δικαστὰ	(ὦ)	νεανίαι	δικασταὶ

Α΄ ΚΛΙΣΗ						
θηλυκά						
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
ΟΝΟΜ.	ἡ	τιμωρία	θριδακίνη	αἱ	τιμωρίαι	θριδακῖναι
ΓΕΝ.	τῆς	τιμωρίας	θριδακίνης	τῶν	τιμωριῶν	θριδακινῶν
ΔΟΤ.	τῇ	τιμωρίᾳ	θριδακίνῃ	ταῖς	τιμωρίαις	θριδακίταις
ΑΙΤ.	τὴν	τιμωρίαν	θριδακίνην	τὰς	τιμωρίας	θριδακίνας
ΚΛΗΤ.	(ὦ)	τιμωρία	θριδακίνη	(ὦ)	τιμωρίαι	θριδακῖναι

Β΄ ΚΛΙΣΗ						
αρσενικά						
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
ΟΝΟΜ.	ὁ	θάνατος	λόγος	νεανίσκος	υἱός	
ΓΕΝ.	τοῦ	θανάτου	λόγου	νεανίσκου	υἱοῦ/υἱέος	
ΔΟΤ.	τῷ	θανάτῳ	λόγῳ	νεανίσκῳ	υἱῷ/υἱεῖ	
ΑΙΤ.	τὸν	θάνατον	λόγον	νεανίσκον	υἱὸν	
ΚΛΗΤ.	(ὦ)	θάνατε	λόγε	νεανίσκε	υἱέ	
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
ΟΝΟΜ.	οἱ	θάνατοι	λόγοι	νεανίσκοι	υἱεῖς	
ΓΕΝ.	τῶν	θανάτων	λόγων	νεανίσκων	υἱέων	
ΔΟΤ.	τοῖς	θανάτοις	λόγοις	νεανίσκοις	υἱεῖσι(ν)	
ΑΙΤ.	τούς	θανάτους	λόγους	νεανίσκους	υἱεῖς (υἱέας)	
ΚΛΗΤ.	(ὦ)	θάνατοι	λόγοι	νεανίσκοι	υἱεῖς	

Γ΄ ΚΛΙΣΗ					
αρσενικά					
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
ΟΝΟΜ.	ὁ	ἄνηρ	παῖς	πατήρ	βασιλεὺς
ΓΕΝ.	τοῦ	ἀνδρὸς	παιδὸς	πατρὸς	βασιλέως
ΔΟΤ.	τῷ	ἀνδρὶ	παιδὶ	πατρὶ	βασιλεῖ
ΑΙΤ.	τὸν	ἄνδρα	παῖδα	πατέρα	βασιλέα
ΚΛΗΤ.	(ὦ)	ἄνερ	παῖ	πάτερ	βασιλεῦ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
ΟΝΟΜ.	οἱ	ἄνδρες	παῖδες	πατέρες	βασιλεῖς
ΓΕΝ.	τῶν	ἀνδρῶν	παίδων	πατέρων	βασιλέων
ΔΟΤ.	τοῖς	ἀνδράσι(ν)	παισί(ν)	πατράσι(ν)	βασιλεῦσι(ν)
ΑΙΤ.	τούς	ἄνδρας	παῖδας	πατέρας	βασιλέας
ΚΛΗΤ.	(ὦ)	ἄνδρες	παῖδες	πατέρες	βασιλεῖς

Γ΄ ΚΛΙΣΗ						
θηλυκά						
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
ΟΝΟΜ.	ἡ	ἔκφυσις	μήτηρ	αἱ	ἐκφύσεις	μητέρες
ΓΕΝ.	τῆς	ἐκφύσεως	μητρὸς	τῶν	ἐκφύσεων	μητέρων
ΔΟΤ.	τῇ	ἐκφύσει	μητρὶ	ταῖς	ἐκφύσεσι(ν)	μητράσι(ν)
ΑΙΤ.	τήν	ἔκφυσιν	μητέρα	τάς	ἐκφύσεις	μητέρας
ΚΛΗΤ.	(ὦ)	ἔκφυσι	μητηρ	(ὦ)	ἐκφύσεις	μητέρες

Γ΄ ΚΛΙΣΗ					
ουδέτερα					
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
ΟΝΟΜ.	τὸ	γένος	τὰ	γένη	
ΓΕΝ.	τοῦ	γένους	τῶν	γενῶν	
ΔΟΤ.	τῷ	γένει	τοῖς	γένεσι(ν)	
ΑΙΤ.	τὸ	γένος	τὰ	γένη	
ΚΛΗΤ.	(ὦ)	γένος	(ὦ)	γένη	

6.2 ΚΛΙΣΗ ΕΠΙΘΕΤΩΝ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
ΟΝΟΜ.	πολύς	πολλή	πολύ	πικρός	πικρά	πικρόν
ΓΕΝ.	πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πικροῦ	πικρᾶς	πικροῦ
ΔΟΤ.	πολλῶ	πολλῆ	πολλῶ	πικρῶ	πικρᾶ	πικρῶ
ΑΙΤ.	πολὺν	πολλήν	πολύ	πικρόν	πικράν	πικρόν
ΚΛΗΤ.	πολύ	πολλή	πολύ	πικρὲ	πικρά	πικρόν
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
ΟΝΟΜ.	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλά	πικροὶ	πικραὶ	πικρά
ΓΕΝ.	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν	πικρῶν	πικρῶν	πικρῶν
ΔΟΤ.	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς	πικροῖς	πικραῖς	πικροῖς
ΑΙΤ.	πολλοὺς	πολλάς	πολλά	πικροὺς	πικράς	πικρά
ΚΛΗΤ.	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλά	πικροὶ	πικραὶ	πικρά

	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
ΟΝΟΜ.	ἴδιος	ἴδια	ἴδιον	ἴδιοι	ἴδιαι	ἴδια
ΓΕΝ.	ιδίου	ιδίας	ιδίου	ιδίων	ιδίων	ιδίων
ΔΟΤ.	ιδίω	ἴδια	ιδίω	ιδίοις	ιδίαις	ιδίοις
ΑΙΤ.	ἴδιον	ἴδιαν	ἴδιον	ιδίους	ιδίας	ἴδια
ΚΛΗΤ.	ἴδιε	ἴδια	ἴδιον	ἴδιοι	ἴδιαι	ἴδια

	αρσενικό & θηλυκό		ουδέτερο		αρσενικό & θηλυκό		ουδέτερο	
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
ΟΝΟΜ.	ὁ/ἡ	ἀκριβῆς	τὸ	ἀκριβές	οἱ/αἱ	ἀκριβεῖς	τὰ	ἀκριβῆ
ΓΕΝ.	τοῦ/τῆς	ἀκριβοῦς	τοῦ	ἀκριβοῦς	τῶν	ἀκριβῶν	τῶν	ἀκριβῶν
ΔΟΤ.	τῷ/τῇ	ἀκριβεῖ	τῷ	ἀκριβεῖ	τοῖς/ταῖς	ἀκριβέσι(ν)	τοῖς	ἀκριβέσι(ν)
ΑΙΤ.	τὸν/τὴν	ἀκριβῆ	τὸ	ἀκριβές	τούς/τάς	ἀκριβεῖς	τὰ	ἀκριβῆ
ΚΛΗΤ.	(ῶ)	ἀκριβές	(ῶ)	ἀκριβές	(ῶ)	ἀκριβεῖς	(ῶ)	ἀκριβῆ

	αρσενικό & θηλικό		ουδέτερο		αρσενικό & θηλικό		ουδέτερο	
	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
ΟΝΟΜ.	ό/ή	γλυκίων	τὸ	γλύκιον	οί/αί	γλυκίονες/ γλυκίους	τὰ	γλυκίονα/ γλυκίω
ΓΕΝ.	τοῦ/τῆς	γλυκίονος	τοῦ	γλυκίονος	τῶν	γλυκίωνων	τῶν	γλυκίωνων
ΔΟΤ.	τῶ/τῆ	γλυκίονι	τῶ	γλυκίονι	τοῖς/ταῖς	γλυκίοσι(ν)	τοῖς	γλυκίοσι(ν)
ΑΙΤ.	τὸν/τὴν	γλυκίονα/ γλυκίω	τὸ	γλύκιον	τούς/τάς	γλυκίονας/ γλυκίους	τὰ	γλυκίονα/ γλυκίω
ΚΛΗΤ.	(ὦ)	γλύκιον	(ὦ)	γλύκιον	(ὦ)	γλυκίονες/ γλυκίους	(ὦ)	γλυκίονα/ γλυκίω

6.3 ΚΛΙΣΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

	αρσενικό	θηλικό	ουδέτερο
	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
ΟΝΟΜ.	εἷς	μία	ἓν
ΓΕΝ.	ένος	μιᾶς	ένος
ΔΟΤ.	ένι	μιᾷ	ένι
ΑΙΤ.	ἓνα	μίαν	ἓν
ΚΛΗΤ.	-	-	-

	αρσενικό	θηλικό	ουδέτερο	αρσενικό	θηλικό	ουδέτερο
	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
ΟΝΟΜ.	οὗτος	αὕτη	τούτο	ἄλλος	ἄλλη	ἄλλο
ΓΕΝ.	τούτου	ταύτης	τούτου	ἄλλου	ἄλλης	ἄλλου
ΔΟΤ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	ἄλλῳ	ἄλλῃ	ἄλλῳ
ΑΙΤ.	τούτον	ταύτην	τούτο	ἄλλον	ἄλλην	ἄλλο
ΚΛΗΤ.	οὗτος	αὕτη	-	-	-	-
	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
ΟΝΟΜ.	οὗτοι	αὗται	ταῦτα	ἄλλοι	ἄλλαι	ἄλλα
ΓΕΝ.	τούτων	τούτων	τούτων	ἄλλων	ἄλλων	ἄλλων
ΔΟΤ.	τούτοις	ταύταις	τούτοις	ἄλλοις	ἄλλαις	ἄλλοις
ΑΙΤ.	τούτους	ταύτας	ταῦτα	ἄλλους	ἄλλας	ἄλλα
ΚΛΗΤ.	-	-	-	-	-	-

	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
ΟΝΟΜ.	αὐτός	αὐτή	αὐτό	ὅσος	ὅση	ὅσον
ΓΕΝ.	αὐτοῦ	αὐτῆς	αὐτοῦ	ὅσου	ὅσης	ὅσου
ΔΟΤ.	αὐτῶ	αὐτῆς	αὐτῶ	ὅσω	ὅση	ὅσω
ΑΙΤ.	αὐτόν	αὐτήν	αὐτό	ὅσον	ὅση	ὅσον
ΚΛΗΤ.	-	-	-	-	-	-
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
ΟΝΟΜ.	αὐτοὶ	αὐταὶ	αὐτὰ	ὅσοι	ὅσαι	ὅσα
ΓΕΝ.	αὐτῶν	αὐτῶν	αὐτῶν	ὅσων	ὅσων	ὅσων
ΔΟΤ.	αὐτοῖς	αὐταῖς	αὐτοῖς	ὅσοις	ὅσαις	ὅσοις
ΑΙΤ.	αὐτούς	αὐτάς	αὐτὰ	ὅσους	ὅσας	ὅσα
ΚΛΗΤ.	-	-	-	-	-	-

6.4 ΚΛΙΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
ΟΝΟΜ.	λέγων	λέγουσα	λέγον	φυόμενος	φυομένη	φυόμενον
ΓΕΝ.	λέγοντος	λεγούσης	λέγοντος	φυομένου	φυομένης	φυομένου
ΔΟΤ.	λέγοντι	λεγούση	λέγοντι	φυομένω	φυομένη	φυομένω
ΑΙΤ.	λέγοντα	λέγουσαν	λέγον	φυόμενον	φυομένην	φυόμενον
ΚΛΗΤ.	λέγων	λέγουσα	λέγον	φυόμενε	φυομένη	φυόμενον
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
ΟΝΟΜ.	λέγοντες	λέγουσαι	λέγοντα	φυόμενοι	φυόμεναι	φυόμενα
ΓΕΝ.	λεγόντων	λεγουσῶν	λεγόντων	φυομένων	φυομένων	φυομένων
ΔΟΤ.	λέγουσι(ν)	λεγούσαις	λέγουσι(ν)	φυομένοις	φυομέναις	φυομένοις
ΑΙΤ.	λέγοντας	λεγούσας	λέγοντα	φυομένους	φυομένας	φυόμενα
ΚΛΗΤ.	λέγοντες	λέγουσαι	λέγοντα	φυόμενοι	φυόμεναι	φυόμενα

	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
ΟΝΟΜ.	ἀκούσας	ἀκούσασα	ἀκοῦσαν	ἀδικῶν	ἀδικοῦσα	ἀδικοῦν
ΓΕΝ.	ἀκούσαντος	ἀκουσάσης	ἀκούσαντος	ἀδικοῦντος	ἀδικοῦσης	ἀδικοῦντος
ΔΟΤ.	ἀκούσαντι	ἀκουσάσῃ	ἀκούσαντι	ἀδικοῦντι	ἀδικοῦσῃ	ἀδικοῦντι
ΑΙΤ.	ἀκούσαντα	ἀκούσασαν	ἀκοῦσαν	ἀδικοῦντα	ἀδικοῦσαν	ἀδικοῦν
ΚΛΗΤ.	ἀκούσας	ἀκούσασα	ἀκοῦσαν	ἀδικῶν	ἀδικοῦσα	ἀδικοῦν
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ						
ΟΝΟΜ.	ἀκούσαντες	ἀκούσασαι	ἀκούσαντα	ἀδικοῦντες	ἀδικοῦσαι	ἀδικοῦντα
ΓΕΝ.	ἀκουσάντων	ἀκουσασῶν	ἀκουσάντων	ἀδικοῦντων	ἀδικοῦσῶν	ἀδικοῦντων
ΔΟΤ.	ἀκούσασι(ν)	ἀκουσάσαις	ἀκούσασι(ν)	ἀδικοῦσι(ν)	ἀδικοῦσαις	ἀδικοῦσι(ν)
ΑΙΤ.	ἀκούσαντας	ἀκουσάσας	ἀκούσαντα	ἀδικοῦντας	ἀδικοῦσας	ἀδικοῦντα
ΚΛΗΤ.	ἀκούσαντες	ἀκούσασαι	ἀκούσαντα	ἀδικοῦντες	ἀδικοῦσαι	ἀδικοῦντα

7. ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΡΗΜΑΤΙΚΩΝ & ΟΝΟΜΑΤΙΚΩΝ ΤΥΠΩΝ

7.1 ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
ἔχει	εἶχεν	σχήσει/ἔξει	ἔσχεν	ἔσχηκεν	ἔσχηκε
ἐργάζεται	εἰ(ἡ)ργάζετο	ἐργάσεται/ ἐργασθήσεται	εἰ(ἡ)ργάσατο/ εἰ(ἡ)εργάσθη	εἵργασται	εἵργαστο
πειράται	ἐπειράτο	πειράσεται	ἐπειράσατο/ ἐπειράθη	πεπείραται	[ἐπεπείρατο]
πείθεται	ἐπείθετο	πείσεται/ πεισθήσεται	ἐπίθετο/ ἐπέισθη	πέπεισται/ πέποιθε	ἐπέπειστο/ ἐπεποίθει
ἄγει	ἤγε	ἄξει	ἤγαγε	ἤχε [ἀγόχε]	[ἀγόχε]
τολμάται	έτολμάτο	[τολμήσεται]	έτολμήθη	τετόλμηται	έτετόλμητο
κατηγορεῖ	κατηγόρει	κατηγορήσει	κατηγόρησε	κατηγόρηκε	κατηγορήκει
αἰτεῖ	ἤτει	αἰτήσει	ἤτησε	ἤτηκε	ἤτήκει
ἐκπλήττ(σ) ονται	ἐξεπλήττ(σ) οντο	ἐπλαγήσονται	ἐξεπλάγησαν	ἐκπεπληγμένοι εἰσί(ν)	ἐκπεπληγμένοι ἦσαν
ἄγουσι(ν)	ἤγον	ἄξουσι(ν)	ἤγαγον	ἤχασι(ν)/ [ἀγόχασι(ν)]	[ἀγόχεσαν]
φησί(ν)	ἔφη	φήσει	ἔφησε	-	-
τολμάς	έτόλμας	τολμήσεις	έτόλμησας	τετόλμηκας	[έτετολμήκεις]
ἀφαιρῶ	-	-	ἀφέλω	ἀφηρηκῶς ὦ/ ἀφηρήκω	-
λυπεῖται	ἐλυπέιτο	λυπήσεται	ἐλυπήθη	λελύπηται	[ἐλελύπητο]
θάλλει	[ἔθαλλε]	-	ἔθληε/[ἔθαλε]	τέθληε	[έτεθήλει]
γίνεται	ἐγένετο	γενήσεται	ἐγένετο	γένεονε	ἐγεγόνει

ἐπαινεί	ἐπήνει	ἐπαινέσει/ ἐπαινέσεται	ἐπήνεσε	ἐπήνεκε	[ἐπήνেকে]
ποιεῖ	ἐποίει	ποιήσει	ἐποίησεν	πεποίηκεν	ἐπεποίηκει
ἐστὶ(ν)	ἦν	ἔσται	ἐγένετο	γέγονε	ἐγεγόνει
ἀφίσι(ν)	ἀφίει	ἀφήσει	ἀφήκε	ἀφεῖκε	[ἀφεῖκει]
φωρᾶται	-	-	φωραθῆ	[πεφώραται]	[ἐπεφώρατο]

7.2 ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΙΚΩΝ ΤΥΠΩΝ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
ῥυθμίζειν	-	ῥυθμίσειν	ῥυθμίσει	-	-
ἀποκτείνειν	-	ἀποκτενεῖν	ἀποκτείνει	ἀπεκτονένοι	-
λέγοντος	-	λέξοντος/ἐροῦντος	λέξαντος/ εἰπόντος	εἰρηκτός	-
ἀποθνήσκοντα	-	ἀποθανούμενον	ἀποθανόντα	τεθνηκότα	-
ὑπομένειν	-	ὑπομενεῖν	ὑπομεῖναι	ὑπομεμενηκέναι	-
ἀκούων	-	ἀκουσόμενος	ἀκούσας	ἀκκοκώς	-
λέγων	-	λέξων/ἐρῶν	εἰπὼν	εἰρηκώς	-
ἀποφαινόμενος	-	ἀποφανόμενος/ ἀποφανθσόμενος/ ἀποφανσόμενος	ἀποφνάμενος/ ἀποφανθείς/ ἀποφανείς	ἀποπεφασμένος/ ἀποπεφηνώς	-
ἀπειλῶν	-	ἀπειλήσων	ἀπειλήσας	-	-
ἀδικῶν	-	ἀδικήσων	ἀδικήσας	ἡδικκώς	-

7.3 ΕΓΚΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΡΗΜΑΤΩΝ & ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	ΜΕΤΟΧΗ
ἤγαγε	ἀγάγει	ἀγάγοι	ἀγαγέτω	ἀγαγεῖν	ἀγαγών, -οῦσα, -ὄν
κατηγόρησε	κατηγόρησθ	κατηγόρησαι/ κατηγόρησε(ν)	κατηγόρησατω	κατηγόρησαι	κατηγόρησας, -σασα, -σαν
ἐξεπλάγησαν	ἐκπλαγῶσι(ν)	ἐκπλαγείσων/ ἐκπλαγεῖεν	ἐκπλαγέτων/ ἐκπλαγίτωσαν	ἐκπλαγῆναι	ἐκπλαγείς, -εῖσα, -έν
ἤγαγον	ἀγάγωσι(ν)	ἀγάγοιεν	ἀγαγόντων/ ἀγαγέτωσαν	ἀγαγεῖν	ἀγαγών, -οῦσα, -ὄν
τολμήσεις	-	τολμήσοις	-	τολμήσειν	τολμήσων, -ουσα, -ον
ἐπήνεσε	ἐπαινέσθ	ἐπαινέσαι/ ἐπαινέσειε(ν)	ἐπαινέσατω	ἐπαινέσαι	ἐπαινέσας, -ασα, -αν
ἐποίησεν	ποιήσθ	ποιήσαι/ποιή- σειε(ν)	ποιήσατω	ποιήσαι	ποιήσας, -ασα, -αν
ἔσται	-	ἔσοιτο	-	ἔσεσθαι	ἐσόμενος, -η, -ον
ἀφαιρῶ	ἀφαιρῶ	ἀφαιροῖμι/ ἀφαιροίην	-	ἀφαιρεῖν	ἀφαιρῶν, -οῦσα, -οῦν
λυπεῖται	λυπῆται	λυποῖτο	λυπείσθω	λυπεῖσθαι	λυπούμενος, -η, -ον

θάλλει	θάλλη	θάλλοι	θαλλέτω	θάλλειν	θάλλων, -ουσα, -ον
γίνεται	γίνπται	γίνοιτο	γινέσθω	γίνεσθαι	γινόμενος, -η, -ον
ἀφῆκε	ἀφῆ	ἀφείη	ἀφέτω	ἀφεῖναι	ἀφείς, -εῖσα, -έν
ἐφωράθη	φωραθῆ	φωραθείη	φωραθῆτω	φωραθῆναι	φωραθείς, -εῖσα, -έν

8. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

- Ἄνῆρ γενέει Μάρδος παῖδας εἶχεν ἑπτά:** κύρια πρόταση κρίσεως
εἶχεν: ρήμα
ἄνῆρ: υποκείμενο στο εἶχεν
Μάρδος: επιθετικός προσδιορισμός στο ἄνῆρ
παῖδας: αντικείμενο του ρήματος εἶχεν
ἑπτά: επιθετικός προσδιορισμός στο παῖδας
γενέει: δοτική της αναφοράς στο Μάρδος
- Τούτων ὁ νεώτατος κακὰ πολλὰ τοὺς ἄλλους εἰργάζεται:** κύρια πρόταση κρίσεως
εἰργάζεται: ρήμα
ὁ νεώτατος: υποκείμενο του ρήματος εἰργάζεται
τοὺς ἄλλους: αντικείμενο του ρήματος εἰργάζεται
κακὰ: σύστοιχο αντικείμενο του ρήματος εἰργάζεται
πολλὰ: επιθετικός προσδιορισμός στο κακὰ
τούτων: γενική διαιρετική στο ὁ νεώτατος
- Καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐπειράτω αὐτὸν ὁ πατὴρ ρυθμίζειν λόγῳ:** κύρια πρόταση κρίσεως
ἐπειράτω: ρήμα
ὁ πατήρ: υποκείμενο του ρήματος ἐπειράτω
ρυθμίζειν: τελικό απαρέμφατο, ως αντικείμενο του ρήματος ἐπειράτω
ὁ πατήρ: υποκείμενο του απαρεμφάτου ρυθμίζειν (ταυτοπροσωπία)
αὐτὸν: αντικείμενο του απαρεμφάτου ρυθμίζειν
λόγῳ: δοτική του μέσου στο ρυθμίζειν
- ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπέιθετο:** δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση κρίσεως
οὐκ ἐπέιθετο: ρήμα
ὁ παῖς: (ενν.) υποκείμενο του ρήματος οὐκ ἐπέιθετο
- πρὸς τοὺς δικαστὰς ἤγαγε:** κύρια πρόταση κρίσεως
ἤγαγε: ρήμα
ὁ πατήρ: (ενν.) υποκείμενο του ρήματος ἤγαγε
πρὸς τοὺς δικαστὰς: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του ενώπιον στο ἤγαγε
- καὶ ἀκριβῶς κατηγορήσε:** κύρια πρόταση
κατηγορήσε: ρήμα
ὁ πατήρ: (ενν.) υποκείμενο του ρήματος κατηγορήσε
ἀκριβῶς: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο κατηγορήσε

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

- 7. ὅσα αὐτῷ ἐτετόλμητο:** δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση κρίσεως, ως αντικείμενο στο ρήμα *κατηγόρησε* της προηγούμενης πρότασης
κατηγόρησε: ρήμα
ὅσα: υποκείμενο του ρήματος *ἐτετόλμητο* (αττική σύνταξη)
αὐτῷ: δοτική προσωπική του ποιητικού αἰτίου από το *ἐτετόλμητο*
- 8. καὶ ἦται παρὰ τῶν δικαστῶν ἀποκτεῖναι τὸν νεανίσκον:** κύρια πρόταση κρίσεως
ἦται: ρήμα
ὁ πατήρ: (ενν.) υποκείμενο του ρήματος *ἦται*
τούς δικαστὰς: (ενν.) υποκείμενο στο *ἀποκτεῖναι*
ἀποκτεῖναι: τελικό απαρέμφατο, ως αντικείμενο του ρήματος *ἦται*
τούς δικαστὰς: (ενν.) υποκείμενο στο *ἀποκτεῖναι* (ετεροπροσωπία)
τὸν νεανίσκον: αντικείμενο του απαρεμφάτου *ἀποκτεῖναι*
παρὰ τῶν δικαστῶν: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της προέλευσης στο *ἦται*
- 9. Οἱ δὲ ἐξεπλάγησαν:** κύρια πρόταση κρίσεως
ἐξεπλάγησαν: ρήμα
οἱ δὲ: υποκείμενο του ρήματος *ἐξεπλάγησαν*
- 10. καὶ ἀμφοτέρους ἐπὶ τὸν βασιλέα Ἄρταξέρην ἤγαγον:** κύρια πρόταση κρίσεως
ἤγαγον: ρήμα
οἱ δὲ: (ενν.) υποκείμενο του ρήματος *ἤγαγον*
ἐπὶ τὸν βασιλέα: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του ενώπιον στο *ἤγαγον*
Ἄρταξέρην: επεξήγηση στο *τὸν βασιλέα*
- 11. Τὰ αὐτὰ δὲ λέγοντος τοῦ Μάρδου, βασιλεὺς ἔφη:** κύρια πρόταση κρίσεως
ἔφη: ρήμα
βασιλεὺς: υποκείμενο στο *ἔφη*
λέγοντος: χρονική μετοχή, γενική απόλυτη
τοῦ Μάρδου: υποκείμενο στη μετοχή *λέγοντος*
τὰ αὐτὰ = τοὺς αὐτοὺς λόγους): σύστοιχο αντικείμενο της μετοχῆς *λέγοντος*
- 12. Εἶτα τολμήσεις τὸν υἱὸν ἀποθνήσκοντα ὑπομεῖναι:** κύρια πρόταση κρίσεως, ευθεία ερώτηση
τολμήσεις: ρήμα
σύ: (ενν.) υποκείμενο του ρήματος *τολμήσεις*
ὑπομεῖναι: τελικό απαρέμφατο, ως αντικείμενο του ρήματος *τολμήσεις*
σύ: (ενν.) υποκείμενο του απαρεμφάτου *ὑπομεῖναι* (ταυτοπροσωπία)
τὸν υἱὸν: αντικείμενο του απαρεμφάτου *ὑπομεῖναι*
ἀποθνήσκοντα: κατηγορηματική μετοχή που εξαρτάται από το *ὑπομεῖναι* και αναφέρεται στο αντικείμενο του απαρεμφάτου *τὸν υἱὸν*
εἶτα: επιρρηματικός προσδιορισμός χρόνου

- 13. Ὁ δὲ ἔφη:** κύρια πρόταση κρίσεως
ἔφη: ρήμα
Ὁ δέ: υποκείμενο του ρήματος ἔφη
- 14. πάντων μάλιστα (τολμήσω):** κύρια πρόταση κρίσεως
τολμήσω: (ενν.) ρήμα
ἐγώ: (ενν.) υποκείμενο του ρήματος τολμήσω
μάλιστα: επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού στο ρήμα τολμήσω
πάντων: γενική διαιρετική στο μάλιστα
- 15. ἐπεὶ καὶ οὐδὲν ἢ μήτηρ αὐτῶν λυπεῖται:** κύρια πρόταση κρίσεως (ο σύνδεσμος ἐπεὶ στην αρχή περιόδου ἢ ημιπεριόδου εισάγει κύρια πρόταση, όταν δεν ακολουθεί άλλη κύρια πρόταση)
λυπεῖται: ρήμα
ἢ μήτηρ: υποκείμενο του ρήματος λυπεῖται
οὐδὲν: αιτιατική του ποσού (ἢ σύστοιχο αντικείμενο του ρήματος λυπεῖται)
αὐτῶν: γενική κτητική στο ἢ μήτηρ
- 16. ἀλλὰ θάλλει μᾶλλον:** κύρια πρόταση κρίσεως, συνδέεται παρατακτικά με την προηγούμενη
θάλλει: ρήμα
ἢ μήτηρ: (ενν.) υποκείμενο του ρήματος θάλλει
μᾶλλον: επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού στο θάλλει
- 17. καὶ γλυκίων γίνεται:** κύρια πρόταση κρίσεως, συνδέεται παρατακτικά με την προηγούμενη
γίνεται: ρήμα
ἢ μήτηρ: (ενν.) υποκείμενο του ρήματος γίνεται
γλυκίων: κατηγορούμενο στο ἢ μήτηρ μέσω του συνδετικού ρηματικού τύπου γίνεται
- 18. ὅταν τῶν φυσόμενων θριδακινῶν τὰς ἐκφύσεις τὰς πικρὰς ἀφαιρῶ:** δευτερεύουσα χρονικοῦποθετική πρόταση, επιθυμία
ἀφαιρῶ: ρήμα
ἐγώ: (ενν.) υποκείμενο του ρήματος ἀφαιρῶ
τὰς ἐκφύσεις: ἄμεσο αντικείμενο του ρήματος ἀφαιρῶ
τὰς πικρὰς: επιθετικός προσδιορισμός στο τὰς ἐκφύσεις
θριδακινῶν: ἔμμεσο αντικείμενο του ρήματος ἀφαιρῶ
τῶν φυσόμενων: επιθετική μετοχή, ως επιθετικός προσδιορισμός στο θριδακινῶν
- 19. Ταῦτα ἀκούσας Ἄρταξέρξης ἐπήνεσε τὸν ἄνδρα:** κύρια πρόταση κρίσεως
ἐπήνεσε: ρήμα
Ἄρταξέρξης: υποκείμενο του ρήματος ἐπήνεσε
τὸν ἄνδρα: αντικείμενο του ρήματος ἐπήνεσε

ἀκούσας: χρονική μετοχή

Ἄρταξέρξης: υποκείμενο της μετοχής ἀκούσας (συνημμένη)

ταῦτα: αντικείμενο της μετοχής ἀκούσας

20. καὶ τῶν βασιλικῶν δικαστῶν ἐποίησεν ἕνα, εἰπὼν: κύρια πρόταση, κρίσεως

ἐποίησεν: ρήμα

Ἄρταξέρξης: (ενν.) υποκείμενο του ρήματος ἐποίησεν

εἰπὼν: χρονική μετοχή

Ἄρταξέρξης: υποκείμενο της μετοχής εἰπὼν (συνημμένη)

τὸν ἄνδρα: αντικείμενο του ρήματος ἐποίησεν

ἕνα: κατηγορούμενο στο τὸν ἄνδρα

τῶν βασιλικῶν: επιθετικός προσδιορισμός στο τῶν δικαστῶν

δικαστῶν: γενική διαιρετική στο ἕνα

21. ὅτι ὁ περὶ τῶν ἰδίων παίδων οὕτω δικαίως ἀποφαινόμενος πάντως καὶ ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις ἀκριβῆς ἔσται δικαστὴς καὶ ἀδέκαστος: δευτερεύουσα ονομαστική ειδική πρόταση, ως αντικείμενο στη μετοχή εἰπὼν της κύριας πρότασης

ἔσται: ρήμα

ὁ ἀποφαινόμενος: επιθετική μετοχή, ως υποκείμενο του ρήματος ἔσται

ἀκριβῆς – ἀδέκαστος: επιθετικοί προσδιορισμοί στο δικαστὴς

δικαστὴς: κατηγορούμενο στο υποκείμενο ὁ ἀποφαινόμενος μέσω του συνδυαστικού ρηματικού τύπου ἔσται

τῶν ἰδίων: επιθετικός προσδιορισμός στο παίδων

περὶ παίδων: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός αναφοράς στο ὁ ἀποφαινόμενος

ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της αναφοράς στο ἔσται

22. ἀφῆκε δὲ καὶ τὸν νεανίαν τῆς τιμωρίας ἀπειλῶν αὐτῷ θανάτου: κύρια πρόταση κρίσεως

ἀφῆκε: ρήμα

Ἄρταξέρξης: (ενν.) υποκείμενο του ρήματος ἀφῆκε

τὸν νεανίαν: άμεσο αντικείμενο του ρήματος ἀφῆκε

τῆς τιμωρίας: έμμεσο αντικείμενο του ρήματος ἀφῆκε

ἀπειλῶν: τροπική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος

αὐτῷ: αντικείμενο της μετοχής ἀπειλῶν

θανάτου: γενική της ποινής, ως επιρρηματικός προσδιορισμός στο ἀπειλῶν

23. ἐὰν ἀδικῶν φωραθῆ ἕτερα: δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση

φωραθῆ: ρήμα

ὁ νεανίας: (ενν.) υποκείμενο του ρήματος φωραθῆ

ἀδικῶν: κατηγορηματική μετοχή που εξαρτάται από το φωραθῆ και αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος

ἕτερα: σύστοιχο αντικείμενο της μετοχής ἀδικῶν (= έτέραν ἀδικίαν)

β. ετυμολογικά (επανάληψη ύλης Α΄ Γυμνασίου)

Θυμάμαι ότι...

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Τα ουσιαστικά παράγονται από ουσιαστικά, από ρήματα και επίθετα.
Οι κατηγορίες της παραγωγής **ουσιαστικών από ουσιαστικά** είναι:

Υποκοριστικά	Περιεκτικά	Τοπικά	Παρώνυμα	Εθνικά	Πατρωνυμικά	Γονεωνυμικά
-άριον, -ιον, -ίδιον, -ίς, -ίσκος, -ίσκη, -ίχνη, -ύδριον, -ύλλιον	-(ε)ων, -ιά, -ωνιά	-ιον, -(ε)ϊον	-εύς, -της, -ίτης, -έτης, -ώτης, -ιώτης	-ιος, -(α)ϊος, -(ε)ϊος, -(ω)ιος > ῶρος, -εύς, -νός, -ανός, -νός, -ἴνος, -της, -(ά)της, -(ιά)της, -(ή)της, -(ί)της, -(ώ)της, -ήσιος	-δης, -(ά)δης, -ιάδης, -ίδης, -(ε)ίδης, -οίδης, -ίων, -άς, -ίς	-ιδεύς

Οι κατηγορίες της παραγωγής **ουσιαστικών από ρήματα** είναι αυτά που δηλώνουν:

πρόσωπο που ενεργεί	ενέργεια, πάθος, κατάσταση	αποτέλεσμα ενέργειας	όργανο ή μέσο	τόπος
-εύς, -ός, -της, -άς, -μών, -τήρ, -τωρ	-σις, -σία, -ή, -ά, -ία, -(ε)ία, -ος, -μός, -(ε)τὸς	-μα, -μη, -ος	-τρον ή -θρον, -τρα/ -θρα, -τήρ, -τηρία, -τήριον, -ανον, -άνη, -όνη, -ίς, -εύς	-τήριον, -τρα, -τρον, -θρον

Τα **ουσιαστικά που παράγονται από επίθετα** δηλώνουν ιδιότητα και είναι θηλυκού γένους ή ουδετέρου. Οι καταλήξεις τους είναι:

-ία, -(ε)ια, (ο)ια, -ος, -σύνη, -(ο)σύνη, -(ω)σύνη, -(υ)της

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΡΗΜΑΤΩΝ

Τα ρήματα παράγονται από ουσιαστικά, από άλλα ρήματα, από επιρρήματα και από επιφωνήματα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Οι καταλήξεις των παραγόμενων **ρημάτων από ουσιαστικά** και **επίθετα** είναι:

- (ι)άω, -έω, -όω, -εύω, -σσω/-ττω, -ζω, -άζω, -ίζω, -αίνω, -ύνω, -αίρω, -λλω

Οι κατηγορίες **των ρημάτων που παράγονται από ρήματα** είναι:

εναρκτικά (φανερώνουν έναρξη)	θαμιστικά ή επιτακτικά (φανερώνουν την εξέλιξη)	εφετικά (φανερώνουν τάση, διάθεση)
-σκω	-άζω, -ίζω, -ύζω	-ιάω (-ιῶ), -εΐω

Οι κατηγορίες **των ρημάτων που παράγονται από επιρρήματα** φανερώνουν ότι είναι ή ότι κάνει αυτό που δηλώνει το επίρρημα. Οι καταλήξεις τους είναι:

-ζω, -ίζω

Οι κατηγορίες **των ρημάτων που παράγονται από επιφωνήματα** φανερώνουν ότι το υποκείμενο του ρήματος κάνει αυτό που δηλώνει το επιφώνημα. Οι καταλήξεις τους είναι:

-ζω, -άζω, -ίζω, -ώζω

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

Τα επίθετα παράγονται από ρήματα, από ουσιαστικά, από επίθετα και από επιρρήματα.

Τα **επίθετα που παράγονται από ρήματα**:

- Ρηματικά επίθετα σε -τος (π.χ. θνητός, βιωτός) και δηλώνουν:
  - αυτόν που αξίζει να πάθει ό,τι δηλώνει το ρήμα,
  - αυτόν που μπορεί να πάθει ό,τι δηλώνει το ρήμα,
  - αυτό που σημαίνει η μετοχή του ενεστώτα ή του αορίστου,
  - αυτό που σημαίνει η μετοχή του παρακειμένου.
- Ρηματικά επίθετα σε -τέος (π.χ. ληπτέος) και δηλώνουν:
  - αυτόν που πρέπει να πάθει ό,τι δηλώνει το ρήμα.

Άλλα επίθετα που παράγονται από ρήματα είναι όσα έχουν καταλήξεις:

-άς, -ής, -ός, -νός, -ανός, -ρός, -ερός, -ικός, -τικός, -ιμος, -μων, -τήριος

Τα επίθετα που **παράγονται από ουσιαστικά ή επίθετα** είναι:

αυτός που ανήκει ή σχετίζεται με αυτό που δηλώνει η πρωτότυπη λέξη	ύλη ή χρώμα	αυτός που είναι καταλληλός γι' αυτό που δηλώνει η πρωτότυπη λέξη	αυτός που σημαίνει πληθυσμολογία	χρόνος ή μέτρο
-ιος, -αιος, -ειος, -οιος, -ῶος, -κός/ακός, -κός/ικός, -κός/υκός, -ικός/εικός	-εος/-ους, -ινος	-μος, -ιμος	-εις, -όεις, -νός/εινός, -λός/ηλός, -λέος/αλέος, -ρός/αρός, -ρός/-ηρός, -ρός/-υρός, -ρός/ -ερός	-αῖος, -ιαῖος, -ήσιος, -ινός

Τα επίθετα που **παράγονται από επιρρήματα** έχουν τις παρακάτω καταλήξεις:

-ιος, -ιμος, -νός, -ινός, -αϊος, -ικός

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

Τα επιρρήματα παράγονται από κλιτά μέρη του λόγου, από προθέσεις και από άλλα επιρρήματα. Διακρίνονται σε:

Τοπικά	Τροπικά	Ποσοτικά	Χρονικά
στάση σε τόπο: -θι, -σι(ν), -οι	-ως, -ῶς, -δην, -άδην, -ίνδην, -δον, -ηδόν,	-ς, -κίς, -άκις	-τε
κίνηση προς έναν τόπο: -ω, -σε, -δε, -ζε	-ί, -τί, -εί, -ς		
κίνηση από έναν τόπο: -οθεν, -ωθεν, -θεν			

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

1. Να σχηματίσετε:

- παράγωγα επίθετα της α.ε. από τα ρήματα: **λάμπω, φαίνω, ὠφελέω-ὠφελῶ και σιωπάω-σιωπῶ.**
- ρηματικά επίθετα από τα ρήματα: **λέγω, ἄπτω, ἐπαινέω-ἐπαινῶ, μένω και ποιέω-ποιῶ.**

α. λάμπω→λαμπρός, -ή, -ὸν
φαίνω→φανερός, -ή, -ὸν
ὠφελέω-ῶ→ὠφέλιμος, -η, -ον
σιωπάω-ῶ→σιωπηρός, -η, -ον

β. λέγω → λεκτέος/λεκτός
ἄπτω→ ἄπτεος/ἄπτος
ἐπαινέω-ῶ→ ἐπαινετός/ἐπαινετός
μένω→ μενετέος/μενετός
ποιέω-ῶ→ ποιητέος/ποιητός

2. Να σχηματίσετε παράγωγα επίθετα της α.ε. από τα παρακάτω ουσιαστικά και να δηλώσετε τι σημαίνουν (πλησμονή κτλ.): **ἀνάγκη, πορφύρα, ὥρα, πένθος, ἀνήρ, μήτηρ, βασιλεὺς και τόλμη.**

ἀνάγκη: ἀναγκαῖος, -α, -ον (= αυτόν που έχει σχέση με την πρωτότυπη λέξη)

πορφύρα: πορφυροῦς, -ᾶ, -οῦν (= χρώμα)

ὥρα: ὠραῖος, -α, -ον (= αυτόν που έχει σχέση με αυτό που δηλώνει η πρωτότυπη λέξη)

πένθος: πένθιμος, -ος, -ον (= τον κατάλληλο για εκείνο που δηλώνει η πρωτότυπη λέξη)

ἀνήρ: ἀνδρείος (= αυτόν που έχει σχέση με αυτό που δηλώνει η πρωτότυπη λέξη)

μήτηρ: μητρῶος/μητρικός (= αυτόν που ανήκει σε εκείνο που δηλώνει η πρωτότυπη λέξη ή έχει σχέση με αυτό)

βασιλεὺς: βασιλικός/βασιλείος (= αυτόν που ανήκει σε εκείνο που δηλώνει η πρωτότυπη λέξη ή έχει σχέση με αυτό)

τόλμη: τολμηρός (= πλησμονή)

3. Να σχηματίσετε παράγωγα ρήματα της α.ε. από τα ονόματα: **βασιλεὺς, παῖς, σκιά, νίκη, ὄξύς, τόλμη, πικρός, ῥυθμός, ἀκριβής και λύπη.**

βασιλεύς: βασιλεύω

παῖς: παιδεύω/παίζω

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

- σκιά:** σκιάζω
- νίκη:** νικάω-ῶ
- όξυς:** όξύνω
- τόλμη:** τολμάω-ῶ
- πικρός:** πικραίνω
- ρύθμος:** ρυθμίζω
- άκριβής:** άκριβόω-ῶ
- λύπη:** λυπέω-ῶ

4. Να κατατάξετε τα επιρρήματα σε κατηγορίες (τοπικά, τροπικά, ποσοτικά, χρονικά), με βάση τις παραγωγικές καταλήξεις τους: ἄνωθεν, ἑλληνιστί, κακῶς, ἀριστίνδην, Μεγαράδε, ἀναφανδόν και άκριβῶς.

ΤΟΠΙΚΑ	ΤΡΟΠΙΚΑ	ΠΟΣΟΤΙΚΑ	ΧΡΟΝΙΚΑ
ἄνωθεν (κίνηση από τόπο)	ἑλληνιστί	-	-
Μεγαράδε (κίνηση προς τόπο)	κακῶς	-	-
	ἀριστίνδην	-	-
	ἀναφανδόν	-	-
	άκριβῶς	-	-

5. Να γράψετε τι δηλώνουν τα ουσιαστικά (κατάσταση, ενέργεια, πρόσωπο που ενεργεί, αποτέλεσμα ενέργειας, εθνικότητα, τόπο, υποκοριστικό κτλ.): δενδρύλλιον, νεανίσκος, διδασκαλεῖον, Κορίνθιος, ἄλιεύς, βασιλεία, μάντευμα, τελετή, θυσία, ἱερωσύνη.

- δενδρύλλιον: υποκοριστικό - νεανίσκος: υποκοριστικό - διδασκαλεῖον: τόπος - Κορίνθιος: εθνικότητα - ἄλιεύς: πρόσωπο που ενεργεί	- βασιλεία: ενέργεια - μάντευμα: αποτέλεσμα ενέργειας - τελετή: ενέργεια - θυσία: ενέργεια - ἱερωσύνη: ιδιότητα

6. Να γράψετε στη στήλη Β τα ρήματα της α.ε. από τα οποία παράγονται οι λέξεις της στήλης Α και στη στήλη Γ τι δηλώνουν οι λέξεις αυτές:

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β	ΣΤΗΛΗ Γ
πομπός	πέμπω	πρόσωπο που ενεργεί
θάνατος	θνήσκω	ενέργεια/κατάσταση
ἄγωγός	ἄγω	πρόσωπο που ενεργεί
μονή	μένω	κατάσταση/ενέργεια
δικαίωμα	δικαιόω-ῶ	αποτέλεσμα ενέργειας
δίωξις	διώκω	ενέργεια
σχέσις	ἔχω > σχήσω	κατάσταση

7. Να γράψετε από δύο παράγωγες λέξεις της α.ε. για καθένα από τα ρήματα που σας δίνονται και να τις κατηγοριοποιήσετε ανάλογα με τη σημασία τους (πρόσωπο που ενεργεί, κατάσταση, τόπος, μέσο κτλ.): κρίνω, δικάζω, λύω, γράφω, φύω, λέγω.

κρίνω	κριτής κριτήριο	πρόσωπο που ενεργεί όργανο ή μέσο
δικάζω	δικαστήριο δικαστής	τόπος πρόσωπο που ενεργεί
λύω	λύτης λύσις	πρόσωπο που ενεργεί ενέργεια, κατάσταση
γράφω	γραφεύς γράμμα	πρόσωπο που ενεργεί αποτέλεσμα ενέργειας
φύω	φύσις φῦμα	ενέργεια, κατάσταση αποτέλεσμα ενέργειας
λέγω	λεκτέος λεκτικός	αυτός που πρέπει να λεχθεί εκείνος που έχει ικανότητα, κλίση ή επιτηδειότητα σε αυτό που δηλώνει το ρήμα από το οποίο παράγονται

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΕΜΠΕΔΩΣΗΣ

1. Να σχηματίσετε ρηματικά επίθετα από τα παρακάτω ρήματα: *ἐπαινέω-ῶ, μένω, διαβαίνω, βαίνω, θαυμάζω, θνήσκω, δηλώω-ῶ.*
2. Να γράψετε επίθετα παράγωγα στην αρχαία ελληνική από τα παρακάτω ουσιαστικά: *πατήρ, μήτηρ, ἀνήρ, παῖς, υἱός.*
3. Να σημειώσετε σε ποια κατηγορία ανήκουν τα παρακάτω ουσιαστικά:

	υποκοριστικά	περιεκτικά	τοπικά
περιστερῶν			
σωματίδιον			
σφηκιά			
νοσοκομεῖον			
παιδάριον			
ἐλαιουργεῖον			

4. Στα παρακάτω ουσιαστικά να γράψετε δίπλα από το καθένα τι δηλώνει (πρόσωπο που ενεργεί, ενέργεια/κατάσταση, αποτέλεσμα ενέργειας, όργανο/μέσο, τόπος):

φόβος:
μάθημα:
δίδαγμα:
ὁ λέκτωρ:
τὸ θέατρον:
κίνησις:

ὁ διδάκτωρ:
τὸ ἄροτρον:
ὁ λουτήρ:
συγγραφεύς:
ἡ χωάνη:
τὸ πλῆκτρον:

Υ. γραμματική – συντακτικό

(επανάληψη ύλης Α΄ Γυμνασίου)

Θυμάμαι ότι...

ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΦΘΟΓΓΩΝ

Φωνήεντα

Μακρόχρονα	Βραχύχρονα	Δίχρονα
η, ω	ε, ο	α, ι, υ

Δίφθογγοι

Κύριοι	Καταχρηστικοί
αι, ει, οι, ου, ευ, πυ, αυ, υι	α, η, ω

Σύμφωνα

Άφωνα	Ημίφωνα	Διπλά
χειλικά: π, β, φ ουρανικά: κ, γ, χ οδοντικά: τ, δ, θ	ένρινα: μ, ν υγρά: λ, ρ συριστικό: σ (ς)	ζ, ξ, ψ

ΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

- ☉ Όταν η προπαραλήγουσα τονίζεται, παίρνει οξεία (π.χ. *άνθρωπος*).
- ☉ Κάθε βραχύχρονη συλλαβή, όταν τονίζεται, παίρνει οξεία (π.χ. *λόγος*).
- ☉ Όταν η λήγουσα είναι μακρόχρονη, δεν τονίζεται η προπαραλήγουσα (π.χ. *άνθρωπων*).
- ☉ Καμία λέξη δεν τονίζεται πιο πάνω από την προπαραλήγουσα (π.χ. *ἐπιδιώκομεν*).
- ☉ Όταν η λήγουσα είναι βραχύχρονη, η τονιζόμενη μακρόχρονη παραλήγουσα παίρνει περισπωμένη (π.χ. *κῆπος*).
- ☉ Όταν η λήγουσα είναι μακρόχρονη, η τονιζόμενη μακρόχρονη παραλήγουσα παίρνει οξεία (π.χ. *κώμη*).
- ☉ Όλοι οι δίφθογγοι είναι μακρόχρονοι· μόνο οι δίφθογγοι **αι** και **οι**, όταν βρίσκονται στο τέλος ασυναίρετης κλιτής λέξης, είναι βραχύχρονοι (π.χ. *κῆποι*, *κῶραι*).

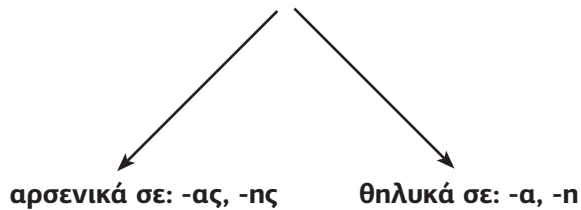

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ – ΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	
	α' πρόσωπο	β' πρόσωπο	α' πρόσωπο	β' πρόσωπο
ΟΝΟΜ.	ἐγὼ	σὺ	ἡμεῖς	ὕμεῖς
ΓΕΝ.	ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	ἡμῶν	ὕμῶν
ΔΟΤ.	ἐμοί, μοι	σοί, σοι	ἡμῖν	ὕμῖν
ΑΙΤ.	ἐμέ, με	σέ, σε	ἡμᾶς	ὕμᾶς
ΚΛΗΤ.	-	-	-	-

	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
ΟΝΟΜ.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
ΓΕΝ.	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
ΔΟΤ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
ΑΙΤ.	τούτον	ταύτην	τούτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
ΚΛΗΤ.	οὗτος	αὕτη	-	-	-	-

Α' ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

	αρσενικό	θηλυκό	αρσενικό	θηλυκό
	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	
ΟΝΟΜ.	-ας/-ης	-η/-α	-αι	
ΓΕΝ.	-ου	-ου	-ων	
ΔΟΤ.	-α	-η	-αις	
ΑΙΤ.	-αν	-ην	-ας	
ΚΛΗΤ.	-α	-η/-α	-αι	

Προσοχή!

Όσα θηλυκά της πρώτης κλίσης λήγουν σε **-α** και έχουν πριν από αυτό σύμφωνο, εκτός του **-ρ**, σχηματίζουν τη γενική και τη δοτική ενικού σε **-ης** και **-η** (π.χ. ἡ τράπεζα, τῆς τραπεζῆς, τῇ τραπεζῇ).

Β΄ ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

αρσενικά & θηλυκά σε: -ος

ουδέτερα σε: -ον

	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
ΟΝΟΜ.	-ος		-ον	-οι		-α
ΓΕΝ.	-ου		-ου	-ων		-ων
ΔΟΤ.	-ω		-ω	-οις		-οις
ΑΙΤ.	-ον		-ον	-ους		-α
ΚΛΗΤ.	-ε		-ον	-οι		-α

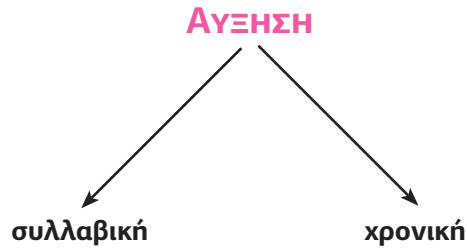
Γ΄ ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Στην Α΄ γυμνασίου τα ουσιαστικά που εξετάστηκαν είναι:

- ⊙ καταληκτικά διπλόθεμα φωνηεντόληκτα σε **-ις** (π.χ. ἡ δύναμις, τῆς δυνάμειος)
- ⊙ καταληκτικά μονόθεμα φωνηεντόληκτα σε **-εύς** (π.χ. ὁ ἱερεύς, τοῦ ἱερέως)
- ⊙ ακατάληκτα διπλόθεμα οδοντικόληκτα σε **-ων** (π.χ. ὁ γέρον, τοῦ γέροντος)
- ⊙ καταληκτικά μόνοθεμα οδοντικόληκτα σε **-ας** (π.χ. ὁ ἀδάμας, τοῦ ἀδάμαντος)

Το ΡΗΜΑ εἶμι

ΟΡΙΣΤΙΚΗ			ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Ενεστώτας	Μέλλοντας
εἶμι	ἦ και ἦν	ἔσομαι	εἶναι	ἔσεσθαι
εἶ	ἦσθα	ἔσει ή ἔση	ΜΕΤΟΧΗ	
ἔστί (ν)	ἦν	ἔσται		
ἔσμεν	ἦμεν	ἔσόμεθα	ῶν, οὔσα, ὄν	ἔσόμενος, ἔσομένη, ἔσόμενον
ἔστε	ἦτε και ἦστε	ἔσεσθε		
εἰσί(ν)	ἦσαν	ἔσονται		

Συλλαβική: Όταν τα ρήματα αρχίζουν από σύμφωνο, τότε παίρνουν ένα -έ.

Χρονική: Όταν τα ρήματα αρχίζουν από φωνήεν, τότε γίνονται οι παρακάτω αλλαγές.

Συγκεκριμένα:

α, ε → η	αι, ει → η
ο → ω	οι → ω
ϊ → ι	αυ, ευ → ηυ
ϋ → υ	

ΚΛΙΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΦΩΝΗΕΝΤΟΛΗΚΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ					
ΟΡΙΣΤΙΚΗ					
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
λύω	ἔλυον	λύσω	ἔλυσα	λέλυκα	ἐλελύκειν
λύεις	ἔλυες	λύσεις	ἔλυσας	λέλυκας	ἐλελύκεις
λύει	ἔλυε	λύσει	ἔλυσε	λέλυκε	ἐλελύκει
λύομεν	ἐλύομεν	λύσομεν	ἐλύσαμεν	λελύκαμεν	ἐλελύκεμεν
λύετε	ἐλύετε	λύσετε	ἐλύσατε	λελύκατε	ἐλελύκετε
λύουσι(ν)	ἔλυον	λύσουσι(ν)	ἔλυσαν	λελύκασι(ν)	ἐλελύκεσαν

	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	ΜΕΤΟΧΗ
Ενεστώτας	λύειν	λύων, λύουσα, λῦον
Μέλλοντας	λύσειν	λύσων, λύσουσα, λῦσον
Αόριστος	λῦσαι	λύσας, λύσασα, λῦσαν
Παρακείμενος	λελυκέναι	λελυκώς, λελυκυῖτα, λελυκός

ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ					
ΟΡΙΣΤΙΚΗ					
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
λύομαι	έλυόμην	λύσομαι	έλυσάμην	λέλυμαι	έλελύμην
λύει/λύη	έλύου	λύσει/λύση	έλύσω	λέλυσαι	έλέλυσο
λύεται	έλύετο	λύσεται	έλύσατο	λέλυται	έλέλυτο
λύομεθα	έλυόμεθα	λυσόμεθα	έλυσάμεθα	λελύμεθα	έλελύμεθα
λύεσθε	έλύεσθε	λύσεσθε	έλύσασθε	λέλυσθε	έλέλυσθε
λύονται	έλύοντο	λύσονται	έλύσαντο	λέλυνται	έλέλυντο

	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	ΜΕΤΟΧΗ
Ενεστώτας	λύεσθαι	λυόμενος, λυομένη, λυόμενον
Μέλλοντας	λύσεσθαι	λυσόμενος, λυσομένη, λυσόμενον
Αόριστος	λύσασθαι	λυσάμενος, λυσαμένη, λυσάμενον
Παρακείμενος	λελύσθαι	λελυμένος, λελυμένη, λελυμένος

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

1. Να τονίσετε τις λέξεις και να δικαιολογήσετε τον τόνο που επιλέξατε: *νησος, ανθρωπος, σπευδε, τελος, δυναμεις, παιδες, πλουτος, μηκος, οινος, ταυρος, γενναιος, θεος, μεγας.*

- ⊙ **νῆσος**: η μακρόχρονη παραλήγουσα πριν από βραχύχρονη λήγουσα παίρνει περισπωμένη.
- ⊙ **ἄνθρωπος**: η προπαραλήγουσα παίρνει οξεία, όταν τονίζεται.
- ⊙ **σπεῦδε**: η μακρόχρονη παραλήγουσα πριν από βραχύχρονη λήγουσα παίρνει περισπωμένη.
- ⊙ **τέλος**: όλες οι βραχύχρονες συλλαβές παίρνουν οξεία.
- ⊙ **δύναμις**: η προπαραλήγουσα όταν τονίζεται παίρνει οξεία.
- ⊙ **παῖδες**: η μακρόχρονη παραλήγουσα πριν από βραχύχρονη λήγουσα παίρνει περισπωμένη.
- ⊙ **πλοῦτος**: η μακρόχρονη παραλήγουσα πριν από βραχύχρονη λήγουσα παίρνει περισπωμένη.
- ⊙ **μῆκος**: η μακρόχρονη παραλήγουσα πριν από βραχύχρονη λήγουσα παίρνει περισπωμένη.
- ⊙ **οἶνος**: η μακρόχρονη παραλήγουσα πριν από βραχύχρονη λήγουσα παίρνει περισπωμένη.
- ⊙ **ταῦρος**: η μακρόχρονη παραλήγουσα πριν από βραχύχρονη λήγουσα παίρνει περισπωμένη.
- ⊙ **γενναῖος**: η μακρόχρονη παραλήγουσα πριν από βραχύχρονη λήγουσα παίρνει περισπωμένη.
- ⊙ **θεός**: όλες οι βραχύχρονες συλλαβές παίρνουν οξεία.
- ⊙ **μέγας**: όλες οι βραχύχρονες συλλαβές παίρνουν οξεία.

2. Να μεταφέρετε τα ρήματα στον τύπο της οριστικής που ζητείται στην παρένθεση:

εἰργάζεται:	ἐργάζη/ἐργάζει	(ενεστ. β' πρόσ. ενικού)
ἐπείθετο:	πείθονται	(ενεστ. γ' πρόσ. πληθ.)
ῥυθμίζουν:	ἐρρυθμίζετε	(παρ. β' πρόσ. πληθ.)
θάλλει:	ἐθάλλομεν	(παρ. α' πρόσ. πληθ.)
ἔσται:	ἦν/ἦν	(παρ. α' πρόσ. ενικού)

3. Να μεταφέρετε τα ουσιαστικά στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού:

τῶ λόγῳ:	τοῖς λόγοις	ὁ δικαστής:	οἱ δικασταὶ
τῶν δικαστῶν:	τοῦ δικαστοῦ	τὸν νεανίαν:	τοὺς νεανίας
τὸν νεανίσκον:	τοὺς νεανίσκους	τοῦ θανάτου:	τῶν θανάτων
τὸν βασιλέα:	τοὺς βασιλέας	ὁ βασιλεύς:	οἱ βασιλεῖς
τὰς ἐκφύσεις:	τὴν ἔκφουσιν	τῶν θριδακινῶν:	τῆς θριδακίνης

4. Να κλίνετε και στους δύο αριθμούς τις φράσεις: τὰς πικρὰς ἐκφύσεις, ὁ ἀδέκαστος δικαστής.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
ΟΝΟΜ.	ἡ πικρὰ ἔκφυσις	ὁ ἀδέκαστος δικαστής
ΓΕΝ.	τῆς πικρᾶς ἐκφύσεως	τοῦ ἀδεκάστου δικαστοῦ
ΔΟΤ.	τῇ πικρᾷ ἐκφύσει	τῷ ἀδεκάστῳ δικαστῇ
ΑΙΤ.	τὴν πικρὰν ἔκφουσιν	τὸν ἀδέκαστον δικαστὴν
ΚΛΗΤ.	(ῶ) πικρὰ ἔκφουσι	(ῶ) ἀδέκαστε δικαστὰ
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
ΟΝΟΜ.	αἱ πικραὶ ἐκφύσεις	οἱ ἀδέκαστοι δικασταὶ
ΓΕΝ.	τῶν πικρῶν ἐκφύσεων	τῶν ἀδεκάστων δικαστῶν
ΔΟΤ.	ταῖς πικραῖς ἐκφύσεσιν	τοῖς ἀδεκάστοις δικασταῖς
ΑΙΤ.	τὰς πικρὰς ἐκφύσεις	τοὺς ἀδεκάστους δικαστὰς
ΚΛΗΤ.	(ῶ) πικραὶ ἐκφύσεις	(ῶ) ἀδέκαστοι δικασταὶ

5. Να βρείτε τα υποκείμενα και τα αντικείμενα των ρημάτων των παρακάτω φράσεων της Ενότητας:

α. Ἄνῆρ γένει Μάρδος παῖδας εἶχεν ἑπτὰ.

Ρήμα: εἶχεν

Υποκείμενο: Ἄνῆρ

Αντικείμενο: παῖδας

β. Οἱ δὲ ἐξεπλάγησαν καὶ ἀμφοτέρους ἐπὶ τὸν βασιλέα Ἄρταξέρσην ἤγαγον.

Ρήμα: ἤγαγον

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Υποκείμενο: Οί δὲ
Αντικείμενο: ἀμφοτέρους

γ. *Τῶν φυσομένων θριδακινῶν τὰς ἐκφύσεις τὰς πικρὰς ἀφαιρῶ.*
Ρήμα: ἀφαιρῶ
Υποκείμενο: Ἐγώ (ενν.)
Αντικείμενο: τὰς ἐκφύσεις

δ. *Ταῦτα ἀκούσας Ἀρταξέρξης ἐπήνεσε τὸν ἄνδρα.*
Ρήμα: ἐπήνεσε
Υποκείμενο: Ἀρταξέρξης
Αντικείμενο: τὸν ἄνδρα

6. Να εντοπίσετε τα αντικείμενα και τα κατηγορούμενα στις παρακάτω φράσεις του κειμένου της Ενότητας:

α. *Ὁ περὶ τῶν ἰδίων παίδων οὕτω δικαίως ἀποφαινόμενος πάντως καὶ ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις ἀκριβῆς ἔσται δικαστὴς καὶ ἀδέκαστος.*
Ρήμα: ἔσται
Υποκείμενο: Ὁ ἀποφαινόμενος
Κατηγορούμενο: δικαστὴς (λόγω του συνδετικού ρήματος ἔσται)

β. *Ταῦτα ἀκούσας Ἀρταξέρξης ἐποίησεν τὸν ἄνδρα τῶν βασιλικῶν δικαστῶν ἕνα.*
Ρήμα: ἐποίησεν
Υποκείμενο: Ἀρταξέρξης
Αντικείμενο: τὸν ἄνδρα
Κατηγορούμενο του αντικειμένου: ἕνα

7. Να συμπληρώσετε τις προτάσεις με τον κατάλληλο τύπο του ενεστώτα και του μέλλοντα οριστικής των ρημάτων που δίνονται στην παρένθεση:

α. Οἱ διδάσκαλοι τοὺς νέους **παιδεύουσι/παιδεύσουσι** (παιδεύω).

β. Οἱ Ἀθηναῖοι **παρατάττ(σ)ονται/παρατάξονται** (παρατάσσομαι) ἐπὶ τῷ λιμένι ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν (= σαν να ἐπρόκειτο για ναυμαχία).

γ. Οἱ πολέμιοι **λύουσι/λύσουσι** (λύω) τὰς σπονδάς.

δ. Οἱ χρησμολόγοι τὴν τῶν θεῶν βουλήν **προλέγουσι/προλέξουσι** (προλέγω).

ε. Ὑμεῖς τοὺς θεοὺς **θεραπεύετε/θεραπεύσετε** (θεραπεύω).

στ. Ἡμεῖς τὰς τῶν οἰωνῶν πτήσεις **ἐρμηνεύομεν/ἐρμηνεύσομεν** (ἐρμηνεύω).

ζ. Ὑμεῖς **πορεύεσθε/πορεύσεσθε** (πορεύομαι) ὅπου τὸ στράτευμα μέλλει σίτον ἔξειν.

8. Να συμπληρώσετε τις προτάσεις με τον κατάλληλο τύπο αορίστου και παρακειμένου οριστικής των ρημάτων που δίνονται στην παρένθεση:

α. Οἱ Ἕλληνες τοῖς οἰωνοσκόποις **ἐπίστευσαν/πεπιστεύεσασιν(ν)** (πιστεύω).

- β.** Ἡμεῖς **ἐθύσαμεν/τεθύκαμεν** ἱερεῖα ἐπὶ τῶν βωμῶν (θύω).
- γ.** Οἱ ἵππεῖς τοὺς πολεμίους **ἐδίωξαν/δεδιώχασιν** (διώκω).
- δ.** Οἱ σύμμαχοι τοὺς τοξότας ἔξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος (= ἔξω ἀπὸ το ἀριστερὸ τμήμα τοῦ στρατοῦ) **ἔταξαν/τετάχασιν(ν)** (τάττω).
- ε.** Οἱ στρατηγοὶ τὰ δέοντα **ἐκέλευσαν/κεκελεύασιν(ν)** (κελεύω).
- ζ.** Λακεδαιμόνιοι ἀθροίσαντες τοὺς συμμάχους **ἐβουλεύσαντο/βεβούλευνται** (βούλομαι) περὶ τῶν αἰχμαλώτων.
- στ.** Ἡμεῖς **ἐπαυσάμεθα/πεπαύμεθα** (παύομαι) τοῦ περιτειχισμοῦ (= τὴν προσπάθεια νὰ χτίσουμε τείχος) καὶ ἡσυχάζομεν.

9. Να συμπληρώσετε τις φράσεις με τους τύπους των λέξεων που ζητούνται στην παρένθεση και να τις μεταφράσετε:

- α.** Τῆς παιδείας αἰ μὲν ρίζα πικραὶ **εἰσιν** (εἰμί, οριστ. ενεστ.) οἱ δὲ καρποὶ γλυκεῖς. (= Οἱ ρίζες τῆς παιδείας εἶναι πικρές, οἱ καρποὶ τῆς ὁμως εἶναι γλυκεῖς)
- β.** Ὁ εὐπειθής (= υπάκουος) **νόμοις** (νόμος, δοτ. πληθ.) χρῆστος πολίτης **ἐστίν** (εἰμί, οριστ. ενεστ.). (= Εκείνος που υπακοῦει στους νόμους εἶναι χρήσιμος πολίτης)
- γ.** Ὁ ἀγαθὸς **ἀγαθῶ** (ἀγαθός, δοτ. εν) μόνῳ φίλος ἐστί. (= Ο καλὸς εἶναι φίλος μόνο με τον καλὸ)
- δ.** Λύσανδρος, κακονούστατος ἦν **πόλει** (πόλις, δοτ. εν.). (= Ο Λύσανδρος ἦταν πολὺ δυσμενῶς διακεῖμενος πρὸς τὴν πόλη)

10. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον τύπο των λέξεων που ζητείται στην παρένθεση.

- α.** Γύμναζε σεαυτὸν (= τον εαυτὸ σου) **πόνοις ἐκουσίοις** (πόνος ἐκούσιος, δοτ. πληθ.), ὅπως ἂν δύνῃ (= γιὰ νὰ μπορεῖς) καὶ τοὺς ἀκουσίους ὑπομένειν.
- β.** Θεωροῦμεν (= βλέπουμε) **τοὺς λέοντας** (ὁ λέων, αιτ. πληθ.) πρῶτον διακειμένους πρὸς τοὺς θεραπεύοντας (= νὰ εἶναι πιο ἡμέρα με αὐτοὺς που τα φροντίζουν) ἢ τῶν ἀνθρώπων ἐνὶ πρὸς τοὺς εὖ ποιοῦντας (= ἀπ' ὅτι μερικοὶ ἀνθρώποι με τους ευεργέτες τους).
- γ.** Τὰ **ἀγαθὰ** (τὸ ἀγαθόν, ονομ. πληθ.) **κόποις** (κόπος, δοτ. πληθ.) κτῶνται.
- δ.** Τῆς **γλώσσης** (ἡ γλῶσσα, γεν. εν.) κράτει (= νὰ συγκρατεῖς), καὶ μάλιστα ἐν **συμποσίῳ** (συμπόσιον, δοτ. εν.).
- ε.** **Φύσιν πονηράν** (φύσις πονηρά, αιτ. εν.) μεταβαλεῖν οὐ ῥάδιον.
- στ.** Δόξα καὶ πλοῦτος ἄνευ **συνέσεως** (σύνεσις, γεν. εν) οὐκ ἀσφαλῆ κτήματα.
- ζ.** Τὴν φιλαργυρίαν (ἡ φιλαργυρία, αιτ. εν.) εἶπεν **μητρόπολιν** (μητρόπολις, αιτ. εν.) πάντων **τῶν κακῶν** (τὸ κακόν, γεν. πληθ.).

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΕΜΠΕΔΩΣΗΣ

1. Να τονιστούν οι παρακάτω λέξεις: *μηλον, τειχος, ανδρας, μεταλλου, νησιος, ταυρε, ελευθερος, κοπους, νεοις, γλωσσα.*
2. Να κλιθούν οι παρακάτω συνεκφορές και στους δύο αριθμούς: *ό αγαθός άνθρωπος, ή έρήμη νήσος.*
3. Να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις των παρακάτω ουσιαστικών: *ή τελετή, ό ταῦρος, τὸ δῶρον, ό κῶρος, ό τοῖχος, ή ψῆφος, τὸ ίερόν.*
4. Να συμπληρώσετε τα κενά των παρακάτω προτάσεων με τον σωστό τύπο των ουσιαστικών που βρίσκειαι στην παρένθεση:
  - α. Οί ..... τὰς ..... ἐθεράπευον (γεωργός, ἄμπελος).
..... χορεύουσιν ἐν ..... (ἄγγελος, ἀγαλλίασις).
  - β. Φυλάξομεν τοὺς ..... τῶν ..... (ὄρκος, θεός).
  - γ. Τοὺς ..... μετέπειθον καὶ τὰς ..... ἔλυον (σύμμαχος, σπονδή).
  - δ. Ἡ ..... τῶν ..... τὴν Ἑλλάδα ἔσωσεν (νίκη, Ἀθηναῖος).
  - ε. Ἀδίκως οἱ ..... Σωκράτη ἐζημίωσαν (δικαστής, θάνατος – γεν. εν.).
  - στ. Ταῦτα Θουκυδίδης ἐν ταῖς ..... ἔγραψεν (Ιστορία).
5. Να αντικατασταθούν χρονικά οι παρακάτω τύποι των ρημάτων: *θεραπεύομεν, πράττεις, διώκουσι, παιδεύεται, ἀθροίζει.*

δ. παράλληλα κείμενα

ΚΕΙΜΕΝΟ

Περσῶν τὴν Ἑλλάδα λεηλατούντων Πausανίας ὁ τῶν Λακεδαιμονίων στρατηγὸς πεντακόσια χρυσοῦ τάλαντα παρὰ Ξέρξου λαβὼν ἔμελλε προδιδόναι τὴν Σπάρτην. Φωραθέντος δὲ τούτου Ἀγησίλαος ὁ πατὴρ μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς Χαλκιοίκου συνεδίωξεν Ἀθηνᾶς καὶ τὰς θύρας τοῦ τεμένους πλίνθω φράξας λιμῶ ἀπέκτεινεν· ἡ δὲ μήτηρ καὶ ἄταφον ἔρριπεν· ὡς Χρῦσερμος ἐν δευτέρῳ Ἱστορικῶν.

Πλούταρχος, Συνανωγὴ ἱστοριῶν παραλλήλων ἑλληνικῶν καὶ ῥωμαϊκῶν 308 Β

Κείμενο στην **ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ**

Μετάφραση στη **ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ**

(με μετασχηματισμό, ὥστε να υπάρχει αντιστοιχία κειμένου και μετάφρασης)

Περσῶν λεηλατούντων τὴν Ἑλλάδα
Πausανίας ὁ στρατηγὸς
τῶν Λακεδαιμονίων
λαβὼν παρὰ Ξέρξου
πεντακόσια τάλαντα χρυσοῦ
ἔμελλε προδιδόναι τὴν Σπάρτην.
Τούτου δὲ φωραθέντος
Ἀγησίλαος ὁ πατὴρ
συνεδίωξεν
μέχρι τοῦ ναοῦ
τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς
καὶ φράξας πλίνθω
τὰς θύρας τοῦ τεμένους
ἀπέκτεινεν λιμῶ·
ἡ δὲ μήτηρ καὶ ἄταφον ἔρριπεν·
ὡς Χρῦσερμος
ἐν δευτέρῳ Ἱστορικῶν.

Ενώ οι Πέρσες λεηλατούσαν την Ελλάδα,
ο Πausανίας, ο στρατηγὸς
των Λακεδαιμονίων,
αφού πήρε από τον Ξέρξη
πεντακόσια τάλαντα χρυσοῦ,
σκόπευε να προδώσει τη Σπάρτη.
Και όταν αυτός αποκαλύφτηκε,
ο Ἀγησίλαος, ο πατέρας του,
τον καταδίωξε μαζί με άλλους
ὡς τον ναό
της Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς
και αφού έκλεισε (έφραξε) με πέτρες
τις πόρτες του ναοῦ,
τον άφησε να πεθάνει από πείνα·
και η μητέρα του τον άφησε άταφο·
όπως ο Χρῦσερμος εξιστορεῖ
στο δεύτερο βιβλίο των Ιστορικῶν.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Πώς αντέδρασαν οι γονεῖς του Πausανία, όταν κατάλαβαν ότι ο γιος τους θα προδίκε την πόλη;

Σύμφωνα με το Παράλληλο κείμενο, οι γονεῖς του Πausανία, όταν ανακάλυψαν την επικείμενη προδοσία του γιου τους και τη μυστική συνεννόσή του με τους Πέρσες, τον τιμώρησαν παραδειγματικά. Συγκεκριμένα, ο Ἀγησίλαος, όταν πληροφορήθηκε τον χρηματισμό του Πausανία με πεντακόσια χρυσά τάλαντα, μαζί με άλλους Σπαρτιάτες τον καταδίωξε μέχρι τον ναό της Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς, τον απομόνωσε φράζοντας τις πόρτες με πέτρες και τον άφησε να πεθάνει από την πείνα. Έτσι, ο Ἀγησίλαος σκότωσε το ίδιο

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

του το παιδί, για να μην προδώσει την πόλη, ενώ και η μητέρα του, Θεανώ, καταδίκασε την πράξη του παιδιού της και τον άφησε άταφο.

2. Ποιος είναι, κατά τη γνώμη σας, ο κοινός θεματικός άξονας ανάμεσα στο παραπάνω απόσπασμα και το κείμενο της Ενότητας;

Ο κοινός θεματικός άξονας και των δύο κειμένων είναι η σκληρή, αλλά δίκαιη αντιμετώπιση των γονέων προς τα παιδιά τους. Στο κείμενο της Ενότητας, ο Μάρδος προτείνει τη θανάτωση του γιου του, επειδή συμπεριφέρεται με άσχημο τρόπο στους συνανθρώπους του. Ο Αγησίλαος, από την άλλη μεριά, σκότωσε το ίδιο του το παιδί, διότι θα πρόδιδε την πόλη. Οι γονείς και στις δύο περιπτώσεις ενεργούν αντικειμενικά παραμερίζοντας το συναίσθημα για το καλό του κοινωνικού συνόλου και της πόλης τους, όπως θα έκαναν και με οποιονδήποτε άνθρωπο εκτός της οικογένειάς τους.